

ACTA

České biskupské konference

Ročník 2007

Číslo **2**

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE

PRAHA 2007

(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Obsah

Použité značky a zkratky	2
--------------------------------	---

I. Papežské dokumenty

1. Poselství k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2007	5
2. Poselství k XCIII. Světovému dni migrantů a uprchlíků 14. ledna 2007	15
3. Poselství k XV. Světovému dni nemocných 11. února 2007	19
4. Poselství k postní době 2007	22
5. Poselství k XXII. Světovému dni mládeže 1. dubna 2007	26
6. Poselství k XLIV. Světovému dni modliteb za povolání 29. dubna 2007	32
7. Poselství k XLI. Světovému dni sdělovacích prostředků 20. května 2007	36

II. Dokumenty Státního sekretariátu Vatikánu, kongregací a papežských rad

1. Odpověď Kongregace pro bohoslužbu a svátosti na dotaz k nošení pektorálů na ornátu (1997)	43
2. Vyjádření Kongregace pro nauku víry k dílům P. Jona Sobrina SJ	44

III. Dokumenty a sdělení ČBK

1. Dohoda o duchovní péči ve zdravotnictví mezi ERC a ČBK	63
2. Dokument Rady Iustitia et Pax k civilní službě	68
3. Dokument Rady Iustitia et Pax k problematice migrantů	70
4. Prohlášení ČBK k tzv. „Dopisům z Ukrajiny“	73
5. Prohlášení ČBK k případům spolupráce se Státní bezpečností .	74
6. Základní dokument Církve římskokatolické	76
7. Rozhodnutí předsedy ČBK k platnosti „Svatebních obřadů“ .	104

Použité značky a zkratky

- AAS *Acta Apostolicae Sedis*
- AN PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorální instrukce o sdělovacích prostředcích *Aetatis novae* (22. února 1992). In: Dokumenty o sdělovacích prostředcích. Praha : ČBK, 1996, s. 85–116
- CCL *Corpus Christianorum (Series Latina)*
- CCEE Rada evropských biskupských konferencí
- CIC *Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici)*. Praha : Zvon, 1994
- ČBK Česká biskupská konference
- DCE BENEDIKT XVI. Encyklika *Deus caritas est* (25. prosince 2005). Praha : Paulínky, 2006
- DS H. DENZINGER – A. SCHÖNMETZER. *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*
- ERC Ekumenická rada církví
- GS II. Vatikánský koncil. Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (7. prosince 1965). In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995
- KKC *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001
- LG II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964). In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995
- OR *L'Osservatore Romano*
- PDV JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská adhortace o výchově kněží v současných podmínkách *Pastores dabo vobis* (25. března 1992). Praha : Zvon, 1993
- PG *Patrologia graeca* (J. P. MIGNE)
- PL *Patrologia latina* (J. P. MIGNE)
- PO II. Vatikánský koncil. Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (7. prosince 1965). In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995

I.
PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

1. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K OSLAVĚ SVĚTOVÉHO DNE MÍRU 1. LEDNA 2007

„Srdcem míru je lidská osoba“

1. Na počátku nového roku bych rád předal své mírové přání vládům a těm, kteří jsou zodpovědní za národy, i všem lidem dobré vůle. Adresuji ho především těm, kdo prožívají bolest a utrpení, tomu, kdo žije v ohrožení násilím a válkou, anebo je zbaven důstojnosti a očekává svou lidskou i společenskou emancipaci. Adresuji ho dětem, které svou nevinností obohacují lidstvo o dobrotu a naději; svou bolestí nás všechny stimulují, abychom se stali tvůrci spravedlnosti a míru. Právě při vzpomínce na děti, zvláště na ty, jejichž budoucnost je ohrožena bezostyšným vykořisťováním a zlem dospělých, chci zdůraznit, aby se při Světovém dni míru soustředila pozornost všech na téma *Srdcem míru je lidská osoba*. Jsem vskutku přesvědčen, že respektováním osoby se prosazuje mír a vytvářením míru se kladou základy opravdovému integrálnímu humanismu. Tím se připravuje pokojná budoucnost pro nové generace.

Lidská osoba a mír: dar a úkol

2. Písmo svaté říká: „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.“ (Gen 1,27) *Díky tomu, že je lidský jedinec stvořen k obrazu Božímu, má důstojnost osoby; není jen něčím, ale je někým.* Je schopný poznávat sebe, vlastnit sebe, svobodně se darovat a vstupovat do společenství s ostatními osobami. Zároveň je povolán k tomu, aby skrze milost vytvářel spojení se svým Stvořitelem a dával mu odpověď víry a lásky, jakou mu nikdo jiný místo něho nemůže dát.¹ V této podivuhodné perspektivě chápeme úlohu svěřenou lidské bytosti jako dozrávání v schopnosti lásky a pomoc k pokroku světa tím, že ve světě

¹ Srov. KKC, č. 357.

bude obnovovat spravedlnost a mír. Působivá syntéza sv. Augustina nás učí: „Bůh, který nás stvořil bez nás, nás nechtěl bez nás spasit.“² Proto je nutné, aby každá lidská bytost v sobě rozvíjela *vědomí o svém dvojím aspektu, kterým je dar a úkol*.

I mír je zároveň darem i úkolem

3. Jestliže je pravda, že mír mezi jednotlivci i mezi národy – tj. schopnost žít jedni vedle druhých ve vztazích spravedlnosti a solidarity – vyžaduje nikdy neutuchající snahu, je také ještě více pravda, že *mír je Božím darem*. Mír je charakteristikou Božího konání, které se projevuje jak ve stvoření uspořádaného harmonického vesmíru, tak i ve spáse lidstva, jež potřebovalo zachránit před nepořádkem způsobeným hříchem. Stvoření a vykoupení nám poskytují klíč, který nás uvádí do pochopení smyslu naší pozemské existence. Můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. řekl ve svém projevu ke Generálnímu shromáždění OSN dne 5. října 1995, že „nežijeme v iracionálním světě postrádajícím smyslu [...], (ale) je zde morální logika, která osvěcuje lidský život a umožňuje dialog mezi lidmi a národy“.³ Jde o „transcendentní gramatiku“, to znamená soubor pravidel pro individuální jednání a navazování vzájemných vztahů mezi lidmi v duchu spravedlnosti a solidarity. Je vepsána do svědomí lidí, kteří odrážejí moudrý Boží plán. Jak jsem nedávno znovu zdůraznil, „věříme, že na počátku je věčné Slovo, rozum, a nikoli iracionalita“.⁴ Mír je úkolem, který zavazuje každého k osobní odpovědi koherentní s Božím plánem. Kritériem, jímž se taková odpověď musí inspirovat, nemůže být nic jiného než *respektování „gramatiky“ vepsané do srdce člověka jeho Božským Stvořitelem*.

Normy přirozeného práva nelze v této perspektivě považovat za direktivy vnucované zvenčí, téměř jako cosi, co omezuje lidskou svobodu. Naopak, je třeba přijímat je jako povolání k věrnému uskutečňování univerzálního božského plánu, jenž je vepsaný do přirozenosti lidského bytí. Národy vedené těmito normami se tak mohou – v

² *Sermo* 169, 11, 13: PL 38, 923.

³ č. 3.

⁴ *Homilie* v Islinger Feldu, Regensburg (12. září 2006).

rámci svých vlastních kultur – přibližovat k vyššímu tajemství, k tajemství Boha. Uznání a respekt k zákonu přirozeného práva vytváří tedy i dnes důležitou základnu pro dialog mezi věřícími různých náboženství i mezi věřícími a nevěřícími. To je základní místo pro setkání, a tedy hlavní předpoklad pro autentický mír.

Právo na život a na náboženskou svobodu

4. Povinnost respektování důstojnosti každé lidské bytosti, v jejíž přirozenosti se odráží obraz Stvořitele, v důsledku znamená, že *s osobou nelze libovolně disponovat*. Ten, kdo se těší větší politické, technické a ekonomické moci, nemůže moc využívat k potlačování práv lidí méně šťastných. Mír se zakládá na právech všech. Církev si je toho vědoma a stává se ochráncem základních práv každé osoby. Zvláště vyžaduje respektování *života a náboženské svobody* pro každého. Respektování práva na život v každé jeho fázi vytváří pevný bod zásadní důležitosti; *život je darem, s nímž nesmí jeho subjekt plně disponovat*. Stejně tak i prosazování práva na náboženskou svobodu uvádí lidskou bytost *do vztahu s transcendentním principem, který ji dělí od lidské libovůle*. Právo na život a na svobodné vyjádření své vlastní víry v Boha není dáno mocí člověka. Mír vyžaduje, aby se vytyčila *jasná hranice mezi tím, čím lze disponovat a čím nelze*. Tak se zabrání nepřijatelným zásahům do vlastnictví hodnot držených člověkem jako takovým.

5. Pokud jde o *právo na život*, cítíme povinnost vyslovit obvinění z jeho hanobení, k němuž v naší společnosti dochází. Vedle obětí ozbrojených konfliktů, terorismu a různých forem násilí dochází k tichému umírání z důvodu hladu, potratů, pokusů s embryi a eutanazie. Jak bychom v tom všem neměli vidět vražedný útok na mír?

Potraty a experimenty s embryi znamenají přímé popření postoje přijmout druhého, který je potřebný pro nastolení dlouhodobých mírových vztahů. Pokud jde o *svobodné vyjádření vlastní víry*, existuje další znepokojující příznak nedostatku míru ve světě. Jsou jím neshoda křesťanů i věřících jiných náboženství, se kterými se často setkávají při veřejném a svobodném hlásání svých náboženských pře-

svědčení. Hovoříme-li zvláště o křesťanech, musím s bolestí konstatovat, že někdy jim je ve svobodném vyznávání víry nejen bráněno, ale v některých státech jsou dokonce pronásledováni. Nedávno byly zaznamenány tragické události zuřivého násilí. Existují režimy, které všem vnucují jediné náboženství, zatímco jiné indiferentní režimy podněcují pronásledování nikoli násilné, ale živí spíše systematické zesměšňování náboženských přesvědčení. V každém případě se toto základní lidské právo nerespektuje, což má vážné dopady na mírové soužití. Tak se nutně šíří *negativní mentalita a kultura vůči míru*.

Přirozená rovnost všech lidí

6. U zrodu nemalého počtu napětí, která ohrožují mír, určitě stojí mnoho takovýchto napětí vznikajících stále kvůli přítomné *nespravedlivé nerovnosti* ve světě. Mezi nimi jsou zvláště zákeřné rozdíly. Na jedné straně *nerovnosti v přístupu k základním skutečnostem* jako je potrava, voda, bydlení, zdraví; na druhé straně to jsou *přetrvávající rozdíly mezi mužem a ženou v uplatňování základních lidských práv*.

Prvořadým prvkem pro vytváření míru je uznání *základní rovnosti mezi lidskými bytostmi*, která pramení z jejich společné transcendentní důstojnosti. Rovnost na této úrovni je proto všem společnou hodnotou, která je vepsána v oné přirozené „gramatice“ odvoditelné z Božího plánu se stvořením. Je to hodnota, kterou nelze nerespektovat anebo ji znevažovat, aniž by to vyvolalo nebezpečné odezvy ohrožující mír. Neuznávání rovnosti, kterým trpí mnohé národy, zvláště na africkém kontinentě, stojí u zrodu násilného uplatňování nároků jedněch nad druhými. Představuje hroznou ránu zasazenou míru.

7. Rovněž nedostatečné vnímání *životních podmínek ženy* vnáší do řádu společnosti faktory nestability. Mám na mysli vykořisťování žen, s nimiž se zachází jako s předměty, a mnoho různých forem nerespektování jejich důstojnosti. V jiném kontextu se jedná o antropologické pohledy přežívající v některých kulturách. Podle nich je ženě přiznané místo ještě silně podřízené mužovu soudu. Důsledkem je

potlačení její lidské důstojnosti i uplatňování samotných základních svobod. Formy diskriminace poškozují osobní důstojnost vepsanou Stvořitelem do každé lidské bytosti.⁵ Nelze si dělat iluze, že mír bude zajištěn, pokud nebudou překonány.

„Ekologie míru“

8. V encyklice *Centesimus Annus* píše Jan Pavel II.: „Nejen zemi dal Bůh člověku, aby ji užíval s přihlédnutím k původnímu cíli tohoto statku, který mu byl darován. Bůh dal člověku také jeho samého, a proto musí člověk respektovat přirozené morální struktury, jimiž byl vybaven.“⁶ Tím, že bude člověk společně se sobě podobnými odpovídat na tento dar, který mu byl svěřen Stvořitelem, může uvádět do života svět míru. Vedle ekologie přírody existuje ještě ekologie, kterou můžeme nazvat „lidskou“; ta ještě navíc vyžaduje ekologii „sociální“. Má-li ležet lidstvu na srdci mír, znamená to, že musí stále více dbát na spojení mezi přírodní ekologií, tj. úctou k přírodě, a ekologií lidskou. Zkušenost potvrzuje, že jakýkoli *postoj nerespektující přírodní prostředí způsobuje škody v soužití lidí* a naopak. Stále více se ukazuje neoddělitelné pouto mezi mírem se stvořením a mírem mezi lidmi. Jeden i druhý předpokládají mír s Bohem. Báseň-modlitba sv. Františka, známá jako „Zpěv bratra Slunce“, ukazuje nádherný a stále aktuální příklad této mnohotvárné ekologie míru.

9. Každodenně se vyostřující problém v *zásobování energií* nám pomáhá pochopit, jak těsné je spojení mezi jednou a druhou ekologií. V posledních letech se mnohé národy vydaly cestou rostoucí industrializace, a proto narůstají i jejich energetické potřeby. Změna v energetice vyvolává závody o disponibilní zdroje, které se nedají porovnat s minulostí. Avšak v jiných částech planety žijí lidé v podmínkách velké zaostalosti a rozvoj je zde prakticky zablokován také kvůli nárůstu cen energie. Co bude s těmito národy? Jaký typ

⁵ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *List biskupům katolické církve o spolupráci mužů a žen v církvi a ve světě* (31. května 2004), č. 15–16. Praha : ČBK, 2004.

⁶ JAN PAVEL II. *Encyklika Centesimus Annus k stému výročí encykliky Rerum novarum*, č. 38. Praha : Zvon, 1991.

rozvoje či zaostalosti jim bude vnucen z důvodu nedostatečného zásobování energií? Jaké nespravedlnosti a antagonismy vyvolá boj o energetické zdroje? A jak budou reagovat ti, kdo budou z tohoto procesu vyloučeni? Všechny otázky zřetelně ukazují, že respektování přírody je úzce spojeno s potřebou navazovat mezi lidmi i mezi národy vztahy pozorné vůči důstojnosti osoby a schopné uspokojovat její autentické potřeby. Ničení životního prostředí, jeho nesprávné nebo egoistické využívání a násilné soustředění zdrojů Země, vytvářejí roztržky, konflikty a války. Jsou plodem nelidského přístupu k rozvoji. Rozvoj, který by se omezil jen na technicko-ekonomický aspekt a zanedbával by jeho morálně-náboženský rozměr, by nebyl integrálním lidským rozvojem. Kvůli své jednostrannosti by vedl k podněcování destruktivních sil v člověku.

Pohledy, které člověka redukují

10. Proto je zapotřebí angažovat se, i navzdory současným mezinárodním těžkostem a napětím, ve věci vzniku *lidské ekologie, která by byla příznivá pro růst „stromu míru“*. Chceme-li se o takový počín pokusit, je třeba nechat se vést pohledem člověka, který není pokážen ideologickými a kulturními předsudky anebo politickými a ekonomickými zájmy, jež by podněcovaly nenávist a násilí. Je pochopitelné, že pohled na člověka se liší v závislosti na různých kulturách. Avšak je nepřijatelné, aby se rozvíjely takové *antropologické koncepce*, které by samy v sobě nesly zárodek negace a násilí. Stejně tak jsou nepřijatelná taková *pojetí Boha*, která by vedla k necitlivosti vůči bližním a k násilí proti nim. Je třeba jasně zdůraznit, že válka *ve jménu Boha* není nikdy přípustná! Stojí-li určité pojetí Boha u počátku kriminálních skutků, je jasné, že takovéto pojetí se již proměnilo v ideologii.

11. Dnes však není mír zpochybňován jen konfliktem mezi pohledy, které člověka redukují, čili mezi ideologiemi. Tento stav nastává také z důvodu *lhostejnosti vůči tomu, co utváří pravou podstatu člověka*. Mnozí naši současníci popírají existenci specifické lidské přirozenosti, a tak připouštějí nejextravantnější interpretace podstatných kon-

stitutivních prvků lidské bytosti. I zde je třeba vyslovit se jasně: „slabý“ pohled na osobu, který nechává prostor jakémukoli excentrickému pojetí, napomáhá míru jen zdánlivě. Ve skutečnosti brání autentickému dialogu, otevírá cestu autoritářskému diktátu a končí tím, že zanechává bezbrannou osobu, která se následně stává snadnou kořistí útlatku a násilí.

Lidská práva a mezinárodní organizace

12. Právý a stabilní mír předpokládá respektování lidských práv. Když se však tato práva zakládají na nedokonalém pojetí osoby, jak by se také neměla projevit jako nedokonalá a slabá? Jedná-li se o ospravedlnění a obranu práv osoby, ukazuje se *hluboká nedostatečnost jejího relativistického pojetí*. Je tu zjevná aporie: práva se předkládají jako absolutní, ale základ, na něž se mají aplikovat, je jen relativní. Můžeme se divit, když před „nepohodlnými“ požadavky jednoho nebo druhého práva povstává někdo, aby se proti nim bouřil anebo rozhodl o jejich zrušení? Jenom pokud jsou práva člověka zakořeněna v objektivních pravdách přirozenosti dané mu Stvořitelem, mohou být uplatňována bez obav, že budou popírána. Je samozřejmé, že v sobě zahrnují i povinnosti. Dobře o tom soudil Mahátma Gándhí: „Ganga práv sestupuje z Himalájí povinností.“ Jen pokud jsou jasné tyto základní předpoklady, lze patřičně hájit lidská práva vystavovaná trvalým útokům. Bez jasnosti pohledu na věc dospějeme k závěru, že pod pojmem „lidská práva“ budeme chápat výrazy dosti od sebe rozdílné. Pro jedny je lidská osoba charakterizována trvalou důstojností s právy platnými stále, všude a pro každého, zatímco pro druhé je důstojnost osoby proměnlivá a práva jsou vždy předmětem jednání – svým obsahem, v čase i v prostoru.

13. Ochranou lidských práv se zabývají mezinárodní organizace, zvláště pak Organizace spojených národů, která si ve své Všeobecné deklaraci z r. 1948 předsevzala ochranu lidských práv jako svůj hlavní úkol. Na tuto Deklaraci se pohlíží jako na jakýsi *morální závazek přijatý celým lidstvem*. Je to pravda, pokud práva popsaná v Deklaraci chápeme jako zakládající se nikoli na pouhém rozhodnu-

tí, které bylo schváleno valným shromážděním. Jde o samotnou přirozenost člověka a o nezcizitelnou důstojnost osoby stvořené Bohem. Je důležité, aby mezinárodní organizace neztrácely ze zřetele přirozený základ lidských práv. To je zachráněno před skrytým, že stále hrozícím rizikem sklouzávat k jejich pouhé pozitivistické interpretaci. Pokud by k tomu docházelo, mezinárodní organizace by ztratily svou vážnost potřebnou k tomu, aby plnily úlohu ochránců základních práv osoby a národů. Ta je hlavním smyslem jejich samotné existence a činnosti.

Mezinárodní humanitární právo a vnitřní právo států

14. Na základě existence nezcizitelných lidských práv daných společnou lidskou přirozeností bylo vypracováno *mezinárodní humanitární právo*, jehož dodržováním jsou státy vázány i v případě války. To se však uskutečňovalo nedostatečně nejen v minulosti, ale ani v nedávných válečných konfliktech. Jako příklad uvedeme i konflikt, který se před několika měsíci odehrával v jižním Libanonu. Velmi málo se dodržovala povinnost ochrany a pomoci nevinným obětem a nezapojování civilního obyvatelstva do konfliktu. Bolestné události v Libanonu a nový způsob vedení konfliktů, především od chvíle, kdy hrozba terorismu uvedla do chodu *nevidané způsoby násilí*, vyžadují, aby mezinárodní společenství dbalo na mezinárodní humanitární právo. Má jej aplikovat při všech dnešních ozbrojených konfliktech, včetně těch, které se nevedou podle platného mezinárodního práva. Pohroma terorismu mimoto vyžaduje hlubší úvahu o etických hranicích týkajících se použití dnešních nástrojů pro ochranu národní bezpečnosti. Stále častěji totiž dochází k bojům, které nejsou vyhlášeny; především když je rozpoutávají teroristické skupiny odhodlané dosáhnout svého cíle jakýmkoli prostředky. Při otřesných událostech posledních let musí státy pochopit potřebu stanovení jasnějších pravidel, která budou účinně čelit současné dramatické změně. Každá válka vždy znamená selhání mezinárodního společenství a velkou ztrátu pro lidstvo. Když však k ní navzdory všemu dojde, je třeba dodržovat alespoň základní principy lidskosti a hodnoty založené na občanském soužití. Musí se stanovit normy chování, které co nejvíce

zamezí možným škodám a budou směřovat ke zmenšení utrpení civilního obyvatelstva a všech obětí konfliktů.⁷

15. Jiným důvodem zneklidnění je nedávno projevená touha některých států vlastnit arzenál *nukleárních zbraní*. Výsledkem toho je ovzduší rostoucí nejistoty a strachu z možné atomové katastrofy. Zavádí nás zpět do doby úzkosti během tzv. „studené války“. Po ní jsme doufali, že atomové nebezpečí je definitivně zažehnáno a že si lidstvo konečně bude moci trvale vydechnout. V tomto smyslu zní stále aktuálně napomenutí II. vatikánského koncilu: „Každá válečná akce, směřující bezohledně k zničení celých měst nebo rozsáhlých území i s jejich obyvateli, je zločin proti Bohu i proti člověku, který je třeba s rozhodností a bez váhání odsoudit.“⁸ Hrozivé stíny nad obzorem lidstva však houstnou. Cestu k zajištění mírové budoucnosti pro všechny představují nejen mezinárodní dohody o *nešíření nukleárních zbraní*, ale i snaha rozhodně směřující ke snížení jejich počtu a k jejich likvidaci. Kéž je využit každý pokus, aby jednání dospěla až ke splnění těchto cílů! Ve hře je osud celé lidské rodiny!

Církev chrání transcedenci lidské osoby

16. Na závěr bych rád adresoval naléhavou výzvu Božímu lidu, aby každý křesťan cítil, že se má stát neúnavným tvůrcem míru a odhodlaným ochráncem důstojnosti lidské osoby a jejích nezcizitelných práv. Křesťan, vděčný Pánu za to, že ho povolal do své církve, která je ve světě „znamením a záštitou transcedence lidské osoby“,⁹ se nikdy nemá unavit modlitbou vyprošující zásadní dar míru. Mír má v životě každého obrovský význam. Kromě toho má cítit hrdost, že se může s oddanou šlechetností věnovat službě míru a jít v ústrety bratřím. Zvláště těm, kteří trpí nejen chudobou a odcizením, ale chybí jim i toto podstatné dobro. Ježíš nám zvěstoval, že „Bůh je láska“ (1 Jan 4,8) a že láska je největším povoláním každého člověka.

⁷ *Katechismus katolické církve* k tomu dává velmi přísná a přesná kritéria: srov. č. 2307–2317.

⁸ GS 80.

⁹ *Tamtéž*, č. 76.

V Kristu můžeme najít nejvyšší důvody, proč se máme stávat pevnými ochránci lidské důstojnosti a odvážnými strůjci míru.

17. Ať nikdy nepřestanou věřící přispívat k prosazování *skutečného integrálního humanismu* podle nauky encyklik *Populorum progressio* a *Sollicitudo rei socialis*, jejichž 40., resp. 20. výročí vydání budeme slavit. Královně Pokoje, Matce Ježíše Krista, který je „naš pokoj“ (Ef 2,14), svěřuji svou naléhavou modlitbu za celé lidstvo na začátku roku 2007, k němuž pohlížíme – i navzdory různým nebezpečím a problémům – se srdcem plným naděje. Kéž nám Panna Maria ukazuje ve svém Synu jeho cestu k míru a kéž osvítlí naše oči, aby dokázaly rozpoznávat jeho tvář v tváři každé lidské osoby, srdci míru!

Vatikán 8. prosince 2006

Benedictus PP XVI

2. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XCIII. SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 14. LEDNA 2007

„Migrující rodina“

Drazí bratři a sestry!

Chtěl bych vás u příležitosti tohoto Světového dne migrantů a uprchlíků a s pohledem upřeným na Svatou rodinu z Nazareta, ikonu všech rodin, pozvat k zamyšlení nad situací migrující rodiny. Evangelista Matouš vypráví, že těsně po Ježíšově narození byl Josef přinucen odjet v noci do Egypta a vzít s sebou dítě a jeho matku, aby unikli před pronásledováním krále Heroda (srov. Mt 2,13–15). Můj ctihodný předchůdce, služebník Boží Pius XII., v komentáři k této evangelní pasáži v roce 1952 napsal: „Nazaretská rodina v exilu: Ježíš, Maria a Josef jsou emigranty v Egyptě a tady jsou jako uprchlíci před hněvem bezbožného krále vzorem, příkladem a oporou všem emigrantům. Těm, kdo odkudkoli a v každém věku musejí putovat; všem, kteří prchají z jakékoli situace hrozící perzekucí nebo z nouze a jsou nuceni opustit vlast, drahé příbuzné, sousedy, blízké, přátele a vydat se do cizí země.“¹⁰ V dramatu nazaretské rodiny přinucené uprchnout do Egypta spatřujeme bolestnou situaci všech emigrantů, zejména přistěhovalců, exulantů, utečenců, uprchlíků a pronásledovaných. Vidíme těžkosti každé migrující rodiny, nepohodlí, pokořování, tíseň a křehkost milionů a milionů migrantů, uprchlíků a přistěhovalců. Nazaretská rodina odráží Boží obraz, který spočívá v srdci každé lidské rodiny, i když je zraněná a oslabená emigrací.

¹⁰ PIUS XII. *Exsul familia*. In: AAS 44 (1952) 649.

Téma Světového dne migrantů a uprchlíků – *Migrující rodina* – navazuje na témata z let 1980, 1986 a 1993. Jeho cílem je znovu zdůraznit službu církve nejen migrujícím jednotlivcům, ale také jejich rodinám, připomenout péči o zdroje i místa kultury života a představit integrační faktor všech hodnot. Odloučení členů rodin a chybějící znovusjednocení způsobují často rozpad původních svazků. Vznikají nové vztahy a rodí se nové city. Zapomíná se na minulost a vlastní povinnosti vystavené těžké zkoušce odloučení a samoty. Není-li rodině přistěhovalců zajištěna reálná možnost začlenění a společenství, je těžké předpokládat její harmonický rozvoj. Cílem mezinárodní konvence na ochranu práv všech migrujících dělníků a členů jejich rodin, která vstoupila v platnost 1. července 2003, je chránit migrující dělníky, dělnice a členy jejich rodin. Uznává se tak hodnota rodiny i v případě migrace, která dnes představuje strukturální jev naší společnosti. Církev vybízí k ratifikaci zákonných mezinárodních nástrojů určených k obraně práv migrantů, přistěhovalců a jejich rodin. V různých svých institucích a asociacích nabízí právní poradenství, které se ukazuje jako stále potřebnější. Byly otevřeny poradny pro přistěhovalce, domy pro jejich ubytování, úřady sloužící osobám i rodinám a do života bylo uvedeno mnoho dalších iniciativ, které odpovídají na rostoucí požadavky v této oblasti.

Pro integraci rodin přistěhovalců se dělá mnoho, třebaže mnohé ještě zbývá učinit. Existují skutečné obtíže spojené s „obránnými mechanismy“ první generace přistěhovalců, kteří kladou překážky dalšímu dozrávání mladých z druhé generace. Je proto nutné podniknout zákonné, právní i sociální kroky, které by tuto integraci usnadnily. V posledních letech se zvýšil počet žen, které opouštějí svou rodnou zem a hledají lepší podmínky k životu i s ohledem na slibné profesní perspektivy. Nemálo je mezi nimi ovšem takových, které končí jako oběti obchodu s lidmi a prostituce. Ve sjednocování rodin mohou sociální asistenti, zejména řeholnice, poskytovat cenné a záslužné zprostředkovací služby, které si zasluhují stále většího docenění.

V souvislosti s tématem integrace rodin přistěhovalců cítím povinnost obrátit pozornost k rodinám uprchlíků, jejichž situace se, jak vidíme, v porovnání s minulostí, zhoršila, pokud jde o otázku zno-

vusjednocování rodin. V táborech, kde žijí, prožívají logistické i osobní těžkosti, jež jsou vyvolány traumaty a citovým vypětím z minulých tragických prožitků. Někdy se k nim pojí i další těžkosti, dokonce i nebezpečí zatahování žen a dětí do sexuálního vykořisťování jakožto mechanismu přežití. V těchto případech je zapotřebí pozorné pastorační péče, která kromě schopné pomoci zacetit zranění srdce nabízí podporu křesťanského společenství. Tímto způsobem bude možné navrátit kulturu úcty a odhalit pravou hodnotu lásky. Je třeba pomoci vnitřně zlomeným, aby znovu získali ztracenou sebevěru. Nutné je zasadit se o zaručení práva a důstojnosti rodin a o zajištění obydlí vyhovujícího jejich požadavkům. Na přistěhovalcích se má požadovat pěstování otevřeného a pozitivního postoje ke společnosti. Společnost je má přijímat a uchovávat jejich aktivní pohotovost k účasti na svém budování. Naplnění výše uvedených požadavků má vést k vytvoření integrované společnosti, která bude „společným domem“ všech.

Mezi migranty existuje jedna kategorie, která vyžaduje zvláštní pozornost: jsou to studenti z jiných zemí, kteří se nacházejí daleko od domova bez odpovídající znalosti jazyka, někdy i bez přátel a nezářídka také bez dostačujícího stipendia. Jejich situace se stává ještě obtížnější, jde-li o studenty žijící v manželství. Církev se snaží prostřednictvím svých institucí ulehčit těmto mladým studentům bolestný nedostatek rodinné opory a pomáhá jim integrovat se ve městech, která je přijala. Kontaktuje je s rodinami, jež by je přijali a usnadnili jejich vzájemné poznání. Jak jsem již řekl při jiné příležitosti, poskytování pomoci zahraničním studentům je „důležitou oblastí pastorační aktivity. Mladí, kteří opouštějí kvůli studiu svou zem, se totiž setkávají s nemálo problémy a zejména s rizikem krize vlastní identity“.¹¹

Draží bratři a sestry, kéž se Světový den migrantů a uprchlíků stane užitečnou příležitostí pro zvýšenou vnímavost aktuálních problémů migrantů. Kéž církevním společenstvím a veřejnému mínění neuniknou potřeby a problémy, jakož i pozitivní potenciál migrujících rodin. Obracím se zvláště na ty, kteří se přímo angažují v obrov-

¹¹ BENEDIKT XVI. OR, 15. prosince 2005.

ském fenoménu migrace a na ty, kteří využívají svou pastorační energii ve službách lidské mobility. Slova apoštola Pavla: „Kristova láska nás nutí“ (2 Kor 5,14) vybízí darovat se přednostně těm bratřím a sestrám, kteří se ocitli v nouzi. S pocity sebedarování vyprošuji každému pomoc Boží a ze srdce uděluji apoštolské požehnání!

Vatikán 18. října 2006

Benedictus PP XVI

3. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XV. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH 11. ÚNORA 2007

Drazí bratři a sestry!

11. února 2007, v den, kdy církev slaví liturgickou památku Panny Marie Lurdské, se bude v Soulu v Koreji konat XV. Světový den nemocných. Některá shromáždění, konference, pastorační setkání a liturgické oslavy budou probíhat za účasti zástupců korejské církve, zdravotnického personálu, nemocných a jejich rodin. Církev se znovu dívá na ty, kdo trpí a obrací svou pozornost na nevyлéčitelně nemocné, z nichž se mnozí nacházejí v terminální fázi nemoci. Nacházejí se na každém kontinentu a zvláště na místech, kde jsou chudoba a různé těžkosti příčinou nesmírné bída a utrpení. Vědom si údělu trpících budu duchovně přítomen na Světovém dni nemocných. Zůstanu spojen s těmi, kdo se setkají, aby diskutovali o ranách, kterými jsou nevyлéčitelné nemoci v našem světě. S lidmi, kteří chtějí povzbuzovat křesťanská společenství v jejich úsilí a svědectví o Pánově soucitu a milosrdenství.

Nemoc s sebou nutně přináší okamžik krize a závažné konfrontace s osobní situací člověka. Pokrok lékařské vědy často poskytuje potřebné nástroje, jimiž lze čelit alespoň fyzickým aspektům této problematiky. Lidský život však má svá vnitřní omezení a dříve či později skončí smrtí. Je to zkušenost, k níž je povolána každá lidská bytost a musí se na ni připravovat. Navzdory pokrokům vědy však nelze najít lék na každou nemoc. V nemocnicích, v hospicích i v domovech na celém světě se setkáváme s utrpením mnoha našich nevyлéčitelně nemocných bratří a sester, kteří jsou často v terminální fázi své nemoci. Kromě toho mnoho milionů lidí na světě stále ještě žije v podmínkách zdraví škodlivých, bez přístupu k nezbytné základní lékařské péči. Důsledkem je, že počet lidských bytostí považovaných za „nevyлéčitelně nemocné“ se velmi zvýšil.

Církev touží podpořit nevyлéčitelně nemocné a lidi v terminální fázi jejich choroby, a proto vybízí k sociální politice stejné pro

všechny, která by přispěla k odstranění příčin mnoha nemocí. Naléhavě žádá zlepšení pomoci pro umírající a pro ty, kdo nemohou počítat s žádnou lékařskou péčí. Je nutné prosazovat politiku vytvářející takové podmínky, za nichž by lidské bytosti dokázaly snášet i nevyléčitelné nemoci a čelit smrti důstojným způsobem. V této souvislosti je třeba znovu zdůraznit nezbytnost většího počtu center paliativní péče, která by poskytla integrální opatrování a nabízela nemocným lidskou pomoc i potřebný duchovní doprovod. To je právo každé lidské bytosti a o její obranu se všichni máme zasazovat.

Chci povzbudit úsilí těch, kteří každodenně pracují na zajištění odpovídající a láskyplné asistence u nevléčitelně nemocných, lidí v závěrečné fázi nemoci, i úsilí jejich rodin.

Církev následuje příklad dobrého Samaritána, a proto vždy projevovala mimořádnou starost o nemocné. Prostřednictvím svých jednotlivých členů i institucí stojí nablízku trpícím a umírajícím a snaží se zachovat v tak důležitých momentech lidského života jejich důstojnost. Mnozí z členů zdravotnického personálu, pastorační pracovníci, dobrovolníci i instituce na celém světě neúnavně slouží nemocným v nemocnicích, v jednotkách paliativní péče, ale i na ulicích měst anebo v rámci projektů domácí péče i ve farnostech.

Nyní se obracím na vás, drazí bratři a sestry, kteří trpíte nevléčitelnými nemocemi a dospěli jste až do terminální fáze své choroby. Povzbuzuji vás v nazírání na utrpení ukřižovaného Krista. Ve spojení s ním se obračete k Otci v naprosté důvěře, že veškerý život, a zvláště ten váš, je v jeho rukou. Uvědomte si, že všechna vaše utrpení ve spojení s Kristem se ukáží jako plodná pro potřeby církve a světa. Prosím Pána, aby posilnil vaši víru v jeho lásku zvláště během zkoušek, jimž čelíte. Doufám, že všude tam, kde jste, vždy nacházíte povzbuzení a duchovní posilu potřebnou pro vaši víru a pro cestu vedoucí blíže k Pánu života. Prostřednictvím kněží a pastoračních spolupracovníků vám chce církev pomáhat a být po vašem boku ve chvíli, kdy to potřebujete, a tak zpřítomňovat Kristův láskyplný soucit s těmi, kdo trpí.

A nakonec prosím všechna církevní společenství po celém světě, zvláště ta, která se věnují službě nemocným, aby i nadále – s pomocí Panny Marie, *Uzdravení nemocných* – vydávala účinná svědectví

o láskyplné péči Boha, našeho Otce. Kéž Blahoslavená Panna, naše Matka, potěší nemocné a podpoří ty, kdo jako milosrdní Samaritáni věnují svůj život léčení fyzických a duchovních ran trpících. Spojen s vámi v myšlenkách a v modlitbě vám uděluji své apoštolské požehnání na znamení síly a pokoje v Pánu.

Vatikán 8. prosince 2006

Benedictus PP XVI

4. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K POSTNÍ DOBĚ 2007

„Budou hledět na toho, kterého probodli“ (Jan 19,37)

Drazí bratři a sestry!

„Budou hledět na toho, kterého probodli.“ (Jan 19,37) Toto biblické téma bude letos jádrem naší postní úvahy. Půst je vhodnou dobou k tomu, abychom se naučili stát spolu s Pannou Marií a milovaným učedníkem Janem vedle toho, který na kříži dokonává oběť svého života za celé lidstvo (srov. Jan 19,25). Obraťme tedy v tomto období zaměřeném na pokání a modlitbu svůj pohled s živější spoluúčastí na ukřižovaného Krista, který umírá na Kalvárii a plně nám zjevuje Boží lásku. U tématu lásky jsem se zastavil v encyklice *Deus caritas est*, kde jsem zdůraznil její dvě základní formy: *agapé* a *erós*.

Boží láska: agapé a erós

Termín *agapé*, který se v Novém zákoně vyskytuje mnohokrát, vyjadřuje darující lásku někoho, kdo usiluje výhradně o dobro druhého. Naproti tomu výraz *erós* označuje lásku toho, kdo si přeje mít, co mu chybí, a usiluje o spojení s milovaným. Láska, kterou nás zahrnuje Bůh, je nepochybně *agapé*. Cožpak člověk může dát Bohu něco dobrého, co by Bůh už nevlastnil? Všechno, čím lidský tvor je a co má, je Božím darem; lidský tvor potřebuje Boha ve všem. Ale Boží láska je také *erós*. Ve Starém zákoně ukazuje Stvořitel vesmíru vyvolenému národu takovou přízeň, která překračuje veškerou lidskou motivaci. Prorok Ozeáš vyjadřuje Boží náklonnost odvážnými obrazy, jako je láska muže k cizoložné ženě (srov. Oz 3,1–3). Ani Ezechiel, když hovoří o vztahu Boha k izraelskému národu, se nebojí používat zaníceného a vášnivého jazyka (srov. Ez 16,1–22). Tyto biblické tex-

ty ukazují, že *erós* je součástí samotného Božího srdce. Všemohoucí očekává od svých tvorů jejich „ano“, tak jako ženich očekává „ano“ od své nevěsty. Ale už od počátku se lidstvo svedené klamy zlého uzavíralo před Boží láskou do iluze soběstačnosti, která je však nemožná (srov. Gn 3,1–7). Adam, spoléhající se sám na sebe, se vzdálil od zdroje života, jímž je Bůh sám. Stal se prvním z těch, „kteří byli po celý život drženi v otroctví strachem před smrtí“ (Žid 2,15). Bůh se ale nenechal překonat. „Ne“ vyřčené člověkem se pro něj dokonce stalo rozhodujícím popudem k tomu, aby prokázal svou lásku v celé její spásitelné síle.

Kříž ukazuje plnost Boží lásky

V tajemství kříže se plně odhaluje nepotlačitelná moc milosrdenství nebeského Otce. Aby znovu získal lásku svého stvoření, byl ochoten dát tu nejvyšší cenu – krev svého jednorozeného Syna. Smrt, která byla pro prvního Adama znamením největší samoty a bezmoci, se tak proměnila v nejvyšší skutek lásky a svobody nového Adama. Můžeme tedy potvrdit slova svatého Maxima Vyznavače: Kristus „zemřel, lze-li to tak říci, způsobem božským, protože zemřel svobodně“.¹² Na kříži se projevuje Boží *erós* k nám. Jak to vyjadřuje Pseudo-Dionysius, *erós* je silou, „která nedovoluje milujícímu, aby zůstal sám v sobě, ale vede ho k tomu, aby se spojil s milovaným“.¹³ Jaký může být „bláznivější *erós*“¹⁴ než ten, který dovedl Božího Syna ke spojení s námi až do té míry, že důsledky našich provinění vytrpěl jako svoje vlastní?

„Ten, kterého probodli“

Draží bratři a sestry, pohledme na Krista probodeného na kříži! On je tím nejpřevratnějším zjevením Boží lásky; lásky, v níž *erós* a *agapé* nestojí proti sobě, ale navzájem se osvěcují. Na kříži je to sám Bůh, kdo žebřá o lásku svého tvora. On žízni po lásce každého z nás.

¹² *Ambigua*, PG 91, 1956.

¹³ *De divinis nominibus*, IV, 13: PG 3, 712.

¹⁴ N. KABASILAS. *Vita in Cristo*, PG 150, 648.

Apoštol Tomáš poznal Ježíše jako „Pána a Boha“, když vložil ruku do rány v jeho boku. Nepřekvapuje nás, že mnozí světcí našli v Ježíšově srdci nejdokladnější výraz tajemství lásky. Mohli bychom dokonce říci, že projevení se Božího *erótu* vůči člověku je ve skutečnosti nejvyšším výrazem jeho *agapé*. Jen láska, v níž se spojuje zdarma poskytovaný dar sebe sama a vášnivá touha po vzájemnosti, vzbuzuje opojení, které ulehčuje i ty nejtěžší oběti. Ježíš řekl: „Až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě.“ (Jan 12,32) Odpověď, kterou od nás Pán vroucně žádá, spočívá především v tom, že přijmeme jeho lásku a necháme se jím přitáhnout. Avšak nestačí jeho lásku jen přijmout. Je třeba na tuto lásku odpovědět a potom se snažit předávat ji ostatním. Kristus „mě přitahuje k sobě“, aby se se mnou spojil a já abych se naučil milovat bratry jeho láskou.

Krev a voda

„*Budou hledět na toho, kterého probodli.*“ Pohledme s důvěrou na Ježíšův probodnutý bok, z něhož vytryskly „krev a voda“ (Jan 19,34)! Církevní otcové považovali tyto prvky za symboly svátostí křtu a eucharistie. Díky působení Ducha Svatého se nám s křestní vodou otevírá intimita trojiční lásky. Na postní cestě jsme nabádáni, pamětlivi svého křtu, abychom vycházeli ze sebe a v důvěrné odevzdanosti se otevírali milosrdnému Otcovu objetí.¹⁵ Krev, symbol lásky dobrého Pastýře, nám poukazuje zvláště na eucharistické tajemství. „Eucharistie nás vtahuje do Ježíšova obětního úkonu... jsme zahrnuti do dynamismu jeho sebedarování.“¹⁶ Prožijeme tedy půst jako „eucharistické“ období, v němž budeme přijímat Ježíšovu lásku a naučíme se ji šířit okolo sebe každým gestem a slovem. Kontemplace „toho, kterého probodli“, nás povede k impulzu, abychom otevírali svá srdce ostatním a poznávali rány zasazené důstojnosti lidských bytostí. Vybidne nás zvláště k tomu, abychom bojovali s každou formou pohrdání lidským životem nebo vykořisťování člověka a ulehčovali dramatům samoty a opuštěnosti mnoha lidí. Ať je půst pro každého křesťana obnovenou zkušeností Boží lásky, kterou

¹⁵ Srov. JAN ZLATOÚSTÝ. *Catecheses*, 3, 14 násled.

¹⁶ DCE 13.

nám dal v Kristu; lásky, kterou svým životem máme každý den „dávat dál“ bližnímu, především tomu, kdo nejvíce trpí a je v nouzi. Jen tak budeme moci mít plnou účast na velikonoční radosti. Kéž v nás Panna Maria, Matka krásného milování, během této postní cesty uskuteční autentickou konverzi ke Kristově lásce. Drazí bratři a sestry, přeji vám plodnou postní pouť a s láskou vám všem posílám zvláštní apoštolské požehnání.

Vatikán 21. listopadu 2006

Benedictus PP XVI

5. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XXII. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE 1. DUBNA 2007

**„Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy“
(Jan 13,34)**

Drazí mladí!

U příležitosti XXII. Světového dne mládeže, který se bude slavit v jednotlivých diecézích na Květnou neděli, bych vám chtěl nabídnout k rozjímání Ježíšova slova: „*Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy.*“ (Jan 13,34).

Je možné milovat?

Každý člověk touží milovat a být milován. A přece je milovat tak ne-snadné! Ke kolika chybám a pádům v lásce dochází! Někteří lidé dokonce podléhají pochybnosti, zda je láska vůbec možná. Přestože citová vyprahlost či citová zklamání mohou vyvolat dojem, že láska je utopie a nedosažitelný sen, máme se jí proto zříknout? Ne! Láska je možná a cílem tohoto poselství je přispět k tomu, aby u každého z vás, kteří jste budoucností a nadějí lidstva, byla oživena víra v pravou, věrnou a mocnou lásku. V lásku, která plodí pokoj a radost; v lásku, která lidi spojuje a umožňuje jim zakoušet vlastní svobodu a vzájemný respekt. Dovolte mi tedy, abych spolu s vámi šel cestou „objevování“ lásky v jejích třech aspektech.

Bůh, zdroj lásky

První aspekt se týká zdroje pravé lásky, který je jediný: je jím Bůh. To zdůrazňuje svatý Jan, když tvrdí, že „Bůh je láska“ (1 Jan 4,8.16). Nechce tím říci pouze to, že Bůh nás miluje, ale že samotné bytí Boha je láska. Stojíme tu před nejzářivějším zjevením zdroje lásky, kte-

rým je trinitární tajemství. V jediném a trojjediném Bohu existuje věčné sdílení lásky mezi osobami Otce a Syna a tato láska není energie či sentiment, ale osoba – Duch Svatý.

Kříž Kristův zjevuje lásku Boží v plnosti

Jak se nám ukazuje Bůh-Láska? Jsme u druhého aspektu naší cesty. I když jasná znamení Boží lásky jsou patrná již ve stvoření, dochází k plnému zjevení niterného tajemství Boha ve vtělení, kdy se Bůh stává člověkem. V Kristu, pravém Bohu a pravém člověku, jsme poznali lásku v celé její velikosti. „Skutečná novost Nového zákona“ – jak jsem napsal v encyklice *Deus caritas est* – „nespočívá v nových myšlenkách, nýbrž v samotné postavě Krista, jenž slovům propůjčuje tělo a krev, což je naprosto neslýchaný realismus.“¹⁷ Úplný a dokonalý projev Boží lásky vidíme na kříži, kde, jak potvrzuje svatý Pavel: „*Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus umřel za nás, když jsme ještě byli hříšníky*“ (Řim 5,8). Každý z nás proto může bez obavy, že se zmýlí, říci: *Kristus mne miloval a zcela vydal sebe za mne* (srov. Ef 5,2). Žádný lidský život, vykoupený jeho krví, není zbytečný nebo bezcenný, protože všichni jsme jím milováni osobně vášnivou, věrnou a bezmeznou láskou. Kříž, bláznovství pro svět, pohoršení pro mnohé věřící, je však „moudrostí Boží“ pro ty, kteří se jím nechají dotknout v hloubi svého bytí, „*neboť „pošetilá“ Boží věc je moudřejší než lidé a „slabá“ Boží věc je silnější než lidé*“ (1 Kor 1,25). Ukřižovaný, který po zmrtvýchvstání nese navždy znaky svého utrpení, totiž vynáší na světlo „falešnosti“ a lži o Bohu zaobalené násilím, pomstou a nepřijetím. Kristus je Beránek Boží, který bere na sebe hříchy světa a vytrhává nenávisť ze srdce člověka. Láska, kterou přináší, je opravdovou „revolucí“.

Milovat bližního jako nás miluje Kristus

A jsme u třetího aspektu naší reflexe. Na kříži Kristus volá: „*Žízním*“ (Jan 19,28). Zjevuje tak palčivou žízeň po lásce a po tom, aby byl

¹⁷ DCE 12.

každým z nás milován. Pouze tehdy, zakusíme-li hloubku a intenzitu tohoto tajemství, uvědomíme si nezbytnost a naléhavost požadavku milovat ho způsobem, „jako on miloval nás“. To zahrnuje závazek nasadit s jeho podporou i vlastní život pro bratry, je-li to nutné. Již ve Starém zákoně Bůh řekl: „*Budeš milovat svého bližního jako sebe samého*“ (Lv 19,18). Novost Krista spočívá ve faktu, že milovat tak, jako on miloval nás, znamená milovat všechny bez rozdílu, i nepřátele, až do konce (srov. Jan 13,1).

Svědci Kristovy lásky

Chtěl bych se zastavit nad třemi oblastmi každodenního života, v nichž jste zejména vy, drazí mladí, povoláni projevovat lásku Boží. První oblastí je církev, která je naší duchovní rodinou, tvořenou všemi Kristovými učedníky. Pamětliví jeho slov: „*Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem*“ (Jan 13,35), oživte svým nadšením a láskou činnost farností, komunit, církevních hnutí a skupin mládeže, do nichž patříte. Buďte pohotoví při hledání dobra druhého a věrní přijatým závazkům. Neváhejte se s radostí zříkat svých zábav a přijímejte s chutí nezbytné oběti, dosvědčujte svou lásku k Ježíši a hlásejte jeho evangelium zejména svým vrstevníkům.

Příprava na budoucnost

Druhou oblastí, v níž jste povoláni vyjadřovat lásku a růst v ní, je vaše příprava na budoucnost, která vás čeká. Jste-li zasnoubeni, má pro vás Bůh svůj plán jako pro budoucí manžele a rodinu. Je tedy nutné, abyste jej objevovali za pomoci církve. Musíte být osvobozeni od rozšířeného předsudku, že křesťanství svými příkazy a zákazy klade překážky radosti z lásky a brání zejména zakoušení štěstí, které muž a žena hledají ve vzájemné lásce. Láska muže a ženy je v počátcích lidské rodiny. Manželství, vytvářené mužem a ženou, má svůj základ v originálním Božím plánu (srov. Gen 2,18–25). Naučit se milovat jako manželé je podivuhodná cesta, která však vyžaduje náročnou přípravu. Období známosti je zásadní pro to vznik manželství. Záro-

veň je časem zkoušky a očekávání, který je třeba prožít v určité zdrženlivosti gest i slov. Toto období dovoluje lásce zrát v péči a pozornosti k druhému, pomáhá při sebeovládání, rozvíjí respekt k druhému a vůbec všechny známky pravé lásky. Pravá láska nehledá na prvním místě své uspokojení a vlastní blaho. Ve společné modlitbě proste Pána, aby vaši lásku chránil, dal jí růst a očišťoval ji od každého sobectví. Neváhejte odpovědět velkodušně na Pánovo povolání, protože křesťanské manželství je v pravém a vlastním smyslu povoláním v církvi. Stejně tak, mladí chlupci a děvčata, buďte připraveni říci „ano“, povolá-li vás Pán k následování cestou služebného kněžství nebo zasvěceného života. Váš příklad bude povzbuzením pro mnohé vaše vrstevníky, kteří hledají opravdové štěstí.

Růst v lásce každý den

Třetí oblastí závazku, který je zahrnut v lásce, je každodenní život v jeho nejruznějších souvislostech. Mám na mysli zejména rodinu, školu, práci a volný čas. Drazí mladí, pěstujte svoje talenty nejen proto, abyste dosáhli společenského postavení, ale také abyste pomáhali „růst“ druhým. Rozvíjejte svoje schopnosti nejen proto, abyste se stali „konkurenceschopnými“ a „produktivními“, ale používejte je i pro „svědectví lásky“. Odbornou formaci spojte s úsilím osvojit si náboženské poznatky užitečné k odpovědnému plnění vašeho poslání. Vybízím vás zejména k osvojení sociálního učení církve, aby byla vaše činnost ve světě inspirována a osvětlena jeho principy. Duch Svátý dá vaši lásce invenci, abyste vytrvali v závazcích, které přijmete, a také odvahu k iniciativám, abyste mohli nabízet svůj přínos k budování „civilizace lásky“. Horizont lásky je skutečně neomezený: je to celý svět!

„Mějte odvahu milovat“ podle příkladu svatých

Drazí mladí, chtěl bych vás vybídnout k odvaze milovat a netoužit ve svém životě po ničem menším než po silné a krásné lásce. Ať láska vytvoří z celé vaší existence radostný dar pro vás samotné, pro Boha a pro bratry podle příkladu toho, který prostřednictvím lásky navždy

přemohl nenávist a smrt (srov. Sk 5,13). Láska je jediná síla schopná změnit srdce člověka i celé lidstvo a učinit plodnými vztahy mezi muži a ženami, mezi bohatými a chudými, mezi kulturami a civilizacemi. Dosvědčují to životy svatých, kteří jako praví přátelé Boží přivádějí a odrážejí tuto původní lásku. Snažte se je lépe poznat, svěťte se jejich přímluvě, snažte se žít jako oni. Zmíním jen Matku Terezu, která pohotově odpověděla na Kristovo volání „Žízním“, jež se jí hluboce dotklo. Začala v Indii na ulicích Kalkaty sbírat umírající. Od té doby bylo její jedinou touhou tišit žízeň Ježíšovy lásky nikoli slovy, ale konkrétními skutky tím, že rozpoznávala jeho znetvořenou, žíznící tvář ve tvářích těch nejchudších mezi chudými. Blahoslavená Tereza uvedla do praxe Pánovo učení: „*Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratrů, pro mne jste udělali.*“ (Mt 25,40) A poselství této pokorné svědkyně Boží lásky se rozšířilo na celý svět.

Tajemství lásky

Každému z nás, drazí přátelé, je dáno dosáhnout tohoto stupně lásky, ale jediné za pomoci nezbytné podpory Boží milosti. Pouze Pánova pomoc nám totiž umožní uniknout před rezignací na mimořádnost úkolu, který je třeba splnit, a vlije nám odvahu uskutečnit to, co je lidsky nemyslitelné. Kontakt s Pánem v modlitbě nás uchovává v pokoře a připomíná nám, že jsme „služebníci neužiteční“ (srov. Lk 17,10). Zejména eucharistie je velkou školou lásky. Pravidelná zbožná účast na mši svaté a následující okamžiky adorace strávené v eucharistickém Ježíšově společenství umožní snadněji pochopit, co je to délka, šířka, výška a hloubka jeho lásky. Je to láska, která překračuje každé poznání (srov. Ef 3,17–18). Účast na eucharistickém chlebě spolu s bratřími v církevním společenství pak umožňuje, jak to učinila Nejsvětější Panna s Alžbětou, přenést „ihned“ Kristovu lásku do velkodušné služby bratřím.

Na cestě k setkání v Sydney

Inspirující je v této věci pobídka apoštola Jana: „*Děti, nemilujme jen slovem a jazykem, ale činem, doopravdy. Podle toho poznáme, že jsme z pravdy.*“ (1 Jan 3,18–19) Drazí mladí, v tomto duchu vás zvuk prožití Světového dne mládeže spolu s vašimi biskupy v jednotlivých diecézích. Je to jedna z důležitých etap na cestě k setkání v Sydney, jehož tématem bude: „*Dostanete sílu Ducha Svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky.*“ (Sk 1,8) Matka Boží, Matka Krista a církve, kéž vám pomáhá, aby všude znělo volání, které změnilo svět: „*Bůh je láska!*“ Provázím vás svou modlitbou a ze srdce vám žehnám.

Vatikán 27. ledna 2007

Benedictus PP XVI

6. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XLIV. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA POVOLÁNÍ 29. DUBNA 2007

„Povolání ve službě společenství církve“

Ctihodní bratři v biskupské službě,
drazí bratři a sestry!

Každoroční Světový den modliteb za povolání je vhodnou příležitostí, abychom se zaměřili na důležitost povolání pro život a poslání církve a zintenzivnili naši modlitbu za jejich růst co do počtu i kvality. V letošním roce bych chtěl představit všemu Božímu lidu následující, velmi aktuální téma: *Povolání ve službě společenství církve*.

Když jsem minulý rok uvedl při středečních generálních audiencích nový cyklus katechezí zaměřený na vztah Krista a církve, poznamenal jsem jednu věc k založení křesťanství. První křesťanské společenství bylo ve svém zárodku založeno tehdy, když se několik rybářů z Galileje při setkání s Kristem nechalo získat jeho pohledem, jeho hlasem a přijalo jeho naléhavou výzvu: „Pojďte za mnou, a udělám z vás rybáře lidí!“ (Mk 1,17; srov. Mt 4,19) Bůh vždy vyhledával některé osoby, aby s ním úzce spolupracovaly při realizaci jeho díla spásy. Ve Starém zákoně na počátku povolal Abrama, aby založil „velký národ“ (Gn 12,2), a následně Mojžíše, aby osvobodil Izrael z egyptského otroctví (srov. Ex 3,10). Později určil další osoby, především proroxy, aby ochraňovali a oživovali smlouvu s jeho lidem. V Novém zákoně Ježíš, slíbený Mesiáš, vyzval jednotlivé apoštoly, aby zůstali s ním (srov. Mk 3,14) a sdíleli jeho poslání. Když jim při Poslední večeři svěřil úkol zpřítomňovat památku jeho smrti a zmrtvýchvstání až do jeho slavného návratu na konci časů, s bolestí v srdci se za ně takto modlil k Otcí: „Dal jsem jim poznat tvé jméno a dám poznat, aby láska, kterou jsi mě miloval, byla

v nich, a abych byl i já v nich.“ (Jan 17,26) Poslání církve je tedy založeno na intimním a věrném spojení s Bohem.

Konstituce II. vatikánského koncilu *Lumen gentium* popisuje církev jako „lid sjednocený působením jednoty Otce i Syna i Ducha Svatého“,¹⁸ ve kterém se zrcadlí Boží tajemství. To znamená, že se v něm odráží trinitární láska. Díky působení Ducha Svatého všechny jeho údy tvoří v Kristu „jedno tělo a jednoho ducha“. Tento lid prožívá tajemství společenství s Bohem i s bratry zvláště tehdy, když se pod vedením svých pastýřů sjednocuje v eucharistii. Eucharistie je pramenem té církevní jednoty, za kterou Ježíš prosil v předvečer svého utrpení: „Ať všichni jsou jedno. Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, tak i oni ať jsou v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.“ (Jan 17,21) Toto intenzivní společenství podporuje rozkvět povolání k obětavé službě církvi. Srdce věřícího, naplněné Boží láskou, je pohnuto k tomu, aby se zcela oddalo Božímu království. K podpoře povolání je tedy důležitá pastorece citlivá k tajemství církve – společenství. Kdo žije v církevním společenství, které je svorné, spoluodpovědné a laskavé, jistě se učí snadněji rozpoznávat Pánovo volání. Péče o povolání proto vyžaduje trvalou „výchovu“ k naslouchání Božímu hlasu podobně, jak to učinil Elí. On pomáhal mladému Samuelovi, aby pochopil, co od něho Bůh žádá, a aby to pohotově uskutečnil (srov. 1 Sam 3,9). Chápavé a věrné naslouchání se tedy nemůže odehrát jinde než v prostředí intimního spojení s Bohem, které se uskutečňuje především v modlitbě. Podle výslovného Pánova příkazu musíme na prvním místě neúnavně, společně a vroucně prosit „Pána žně“ o dar povolání. Výzva je v plurálu: „Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žně!“ (Mt 9,38) Tato Pánova výzva odpovídá stylu modlitby „Otče náš“ (Mt 6,9), kterou nás naučil a která podle známého Tertuliánova vyjádření¹⁹ představuje „syn- tézu celého evangelia“. Z tohoto úhlu pohledu je také poučná jiná Ježíšova věta: „Jestliže se shodnou na zemi dva z vás na jakékoli věci a budou o ni prosit, dostanou ji od mého nebeského Otce.“ (Mt 18,19) Dobrý Pastýř nás tedy zve, abychom prosili nebeského Otce, a to

¹⁸ LG 4.

¹⁹ Srov. *De Oratione*, 1,6: CCL 1,258.

jednotně a naléhavě, aby poslal povolání ke službě církvi – společenství.

II. vatikánský koncil shrnul pastorační zkušenosti minulých staletí a podtrhl důležitost výchovy budoucích kněží pro autentické církevní společenství. V dekretu *Presbyterorum ordinis* čteme: „Úměrně svému podílu na autoritě vykonávají kněží úřad Krista, hlavy a pastýře. Jménem biskupovým shromažďují Boží rodinu, prodchnutou bratrským smýšlením, a vedou ji skrze Krista v Duchu k Bohu Otci.“²⁰ Ozvěnou tohoto tvrzení koncilu je posynodální apoštolská exhortace *Pastores dabo vobis*, která podtrhuje, že kněz je „služebníkem společenství církve. V jednotě s biskupem a v úzkém vztahu s presbyteriem buduje jednotu církevního společenství v harmonii různých povolání, charizmat a služeb“.²¹ Je nezbytné, aby uvnitř křesťanského lidu bylo každé poslání a charizma orientováno k celému společenství. Biskupové a kněží mají podporovat církevní společenství v harmonii s každým dalším povoláním a s církevní službou.

Také zasvěcený život je tu ve svém *proprium* k službě tomuto společenství, jak je to osvětleno mým ctihodným předchůdcem Janem Pavlem II. v posynodální apoštolské exhortaci *Vita consecrata*: „Zasvěcený život má každopádně zásluhu na tom, že v církvi účinně přispěl k udržení živé potřeby bratrství chápaného jako vyznání Nejvyšší Trojice. Stálým povznesením bratrské lásky i formou společného života zjevil, že účast na trinitárním společenství může proměnit lidské vztahy a vzniká tak nový druh solidarity.“²²

Středem každého křesťanského společenství je eucharistie, pramen a vrchol života církve. Kdo se oddá službě evangeliu a žije z eucharistie, ten také postupuje v lásce k Bohu a k bližnímu a přispívá k budování církve jako společenství. Můžeme říci, že „eucharistická láska“ motivuje a zakládá činnost celé církve pro povolání. Jak jsem napsal v encyklice *Deus caritas est*, povolání ke kněžství a k dalším jiným službám rozkvétají uprostřed Božího lidu. Kristus

²⁰ PO 6.

²¹ PDV 16.

²² JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská exhortace o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě *Vita consecrata*, č. 41. Praha : Zvon, 1996.

potřebuje lidi, ve kterých je Kristus poznáván skrze své slovo, svátosti a zvláště eucharistii. „Při liturgii církve, v její modlitbě a v živé komunitě věřících zakoušíme Boží lásku, vnímáme její přítomnost a učíme se ji tímto způsobem uznávat i v naší každodennosti. On si nás zamiloval jako první a neustále nás miluje jako první; právě proto i my můžeme odpovídat láskou.“²³

Nakonec se obraťme k Panně Marii, která povzbuzovala prvotní společenství církve, kde se všichni svorně a vytrvale spolu modlili (srov. Sk 1,14). Kéž Maria pomáhá církvi, aby se stala v dnešním světě obrazem Nejsvětější Trojice a výmluvným znamením Boží lásky ke všem lidem. Kéž se Panna Maria, která pohotově odpověděla na volání Otce slovy: „Jsem služebnice Páně“ (Lk 1,38), přimlouvá, aby uvnitř křesťanského lidu nechyběli služebníci Boží radosti – kněží. Aby kněží ve společenství s biskupy hlásali věrně evangelium a slavili svátosti, pečovali o Boží lid a byli připraveni evangelizovat celé lidstvo. Kéž v naší době také vzroste počet zasvěcených osob, které by šly proti proudu tím, že žijí podle evangeliích rad chudoby, čistoty a poslušnosti, a svědčili prorockým způsobem o Kristu a o jeho osvobozujícím poselství spásy. Drazí bratři a sestry, které Pán zve k určitým povoláním v církvi, chtěl bych vás svěřit zvláštním způsobem Marii, která více než kdo jiný pochopila smysl Ježíšových slov: „Moje matka a moji příbuzní jsou ti, kdo slyší a plní Boží slovo“ (Lk 8,21). Ať vás učí naslouchat svému Božskému Synovi. Ať vám pomáhá v životě říci: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli.“ (Žid 10,7) Vzpomínám na vás v modlitbě a všem vám ze srdce žehnám.

Vatikán 10. února 2007

Benedictus PP XVI

²³ DCE 17.

**7. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI.
K XLI. SVĚTOVÉMU DNI
SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ
20. KVĚTNA 2007**

„Děti a sdělovací prostředky – výzva pro výchovu“

Drazí bratři a sestry!

1. Téma XLI. Světového dne sdělovacích prostředků „Děti a sdělovací prostředky – výzva pro výchovu“ nás zve k zamyšlení nad dvěma aspekty, které mají zvláštní důležitost. Jedním z nich je výchova dětí. Druhým, možná méně zřejmým, ale neméně důležitým, je výchova sdělovacích prostředků.

Komplexní problémy, jimž musí dnešní výchova čelit, jsou často spojeny se značným vlivem sdělovacích prostředků v dnešním světě. Sdělovací prostředky, jako jeden z aspektů globalizačního fenoménu, za pomoci rychlého technického rozvoje silně utvářejí kulturní prostředí.²⁴ Existují lidé, kteří tvrdí, že výchovný vliv sdělovacích prostředků soutěží se školou, církví, ba dokonce i s rodinou. „Pro mnohé lidi odpovídá skutečnost tomu, za co ji média vydávají.“²⁵

2. O vztahu mezi dětmi, sdělovacími prostředky a výchovou můžeme uvažovat z dvojí perspektivy: výchova dětí sdělovacími prostředky a výchova dětí k tomu, aby na sdělovací prostředky správně reagovaly. Objevuje se zde jistá vzájemnost, která směřuje ke zodpovědnosti sdělovacích prostředků jako průmyslového odvětví i k potřebě aktivní a kritické účasti čtenářů, diváků a posluchačů. V tomto kontextu je odpovídající výchova ke správnému používání

²⁴ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolský list Svatého otce Jana Pavla II. osobám zodpovědným za sdělovací prostředky *Rychlý vývoj (Il Rapido sviluppo)*, č. 3. Praha : ČBK, 2005.

²⁵ AN 4, s. 90.

sdělovacích prostředků pro kulturní, morální a duchovní rozvoj dětí zásadní.

Jak máme toto obecné dobro chránit a pomáhat mu? Výchova dětí k tomu, aby si při používání sdělovacích prostředků uměly vybírat, je zodpovědností rodičů, církve a školy. Úloha rodičů je prvořadá. Mají právo a povinnost zaručovat rozumné používání médií a vytvářet u svých dětí umění rozlišovat tak, aby byly schopny platných a objektivních úsudků, které by je vedly k přijetí či odmítnutí předkládaných programů.²⁶ Přitom by rodiče měla povzbuzovat a podporovat škola a farnost s jistotou, že tato obtížná, i když záslužná úloha rodičů, je záležitostí celého společenství.

Výchova k médiím by měla být pozitivní. Tím, že jsou děti postaveny před něco, co je esteticky i morálně výtečné, se jim pomáhá v rozvíjení jejich názoru, obezřetnosti a schopnosti rozlišovat. Zde hraje důležitou roli příklad rodičů a přednosti toho, že mladým se představí klasika dětské literatury, krásných umění a povznášející hudby. Populární tisk bude mít v kultuře vždycky své místo, ale na místech vyučování by nemělo být pasivně přijímáno pokušení vyvolávat senzacce. Krása, která je téměř odrazem božského, inspiruje a oživuje mladá srdce i mysl, zatímco ošklivost a vulgarita mají deprimující dopad na postoje a na chování.

Tak jako výchova všeobecně i výchova vztahu k médiím vyžaduje formaci k zacházení se svobodou. Jedná se o náročnou zodpovědnost. Příliš často je svoboda prezentována jako neustálé hledání potěšení a nových zážitků. To je ale prokletí, nikoli osvobození! Pravá svoboda by nikdy neodsoudila žádného jedince – a především dítě – k nenasytnému hledání něčeho nového. Pravá svoboda je zakoušena ve světle pravdy jako definitivní odpověď na Boží „ano“ lidstvu. Vyzývá nás, abychom si nikoli neuvážene, ale záměrně zvolili všechno, co je dobré, pravdivé a krásné. Rodiče jsou strážci svobody a tím, že svým dětem postupně dávají stále větší svobodu, je uvádějí do hluboké radosti ze života.²⁷

²⁶ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolská adhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě *Familiaris consortio*, č. 76. Praha : Zvon, 1992.

²⁷ Srov. Projev na V. světovém setkání rodin, Valencia, 8. července 2006.

3. Tato hluboce pocítovaná touha rodičů a vyučujících vychovávat děti ke kráse, pravdě a dobru může být podporována mediálním průmyslem jen v míře, v níž on sám hájí základní důstojnost lidské bytosti, pravou hodnotu manželství a rodinného života, pozitivní snahy a cíle lidstva. Proto potřebu, aby se sdělovací prostředky angažovaly v účinné výchově a v respektu k etice, sledují se zvláštním zájmem a naléhavostí nejen rodiče, ale i ti, kdo mají smysl pro občanskou zodpovědnost.

Potvrzuje se, že mnozí pracovníci sdělovacích prostředků chtějí dělat to, co je správné.²⁸ Avšak je třeba přiznat, že ti, kdo v této oblasti pracují, jsou podrobeni „zvláštnímu psychologickému tlaku a skličujícím rozpakům z hlediska etiky“.²⁹ Kvůli obchodní soutěži jsou často nuceni snižovat úroveň své práce. Každá snaha vytvářet programy včetně animovaných filmů a videoher, které ve jménu zábavy prosazují násilí, odrážejí protisociální chování anebo vulgarizují lidskou sexualitu, je zvrhlost. Tím spíše, pokud jsou tyto programy určeny dětem a dospívajícím. Jak vysvětlit takovouto „zába-vu“ nesčetným a nevinným mladým, kteří jsou ve skutečnosti oběťmi násilí, vykořisťování a zneužívání? V této souvislosti by se všichni měli zamyslet nad Kristem a jeho vztahem k dětem, který je bral do náručí, kladl na ně ruce a žehnal jim (srov. Mk 10,16). Na druhé straně stojí ten, kdo pohorší jednoho z těchto nejmenších a pro něhož by bylo lépe, aby mu dali na krk mlýnský kámen (srov. Lk 17,2). Znovu vyzývám osoby zodpovědné za mediální průmysl, aby formovaly a povzbuzovaly producenty k zachovávání obecného dobra, k podpoře pravdy, k ochraně osobní lidské důstojnosti a k prosazování úcty k rodině.

4. Samotná církev ve světle poselství spásy, které jí bylo svěřeno, je rovněž učitelkou lidstva a vítá příležitost nabídnout svou pomoc rodičům, vychovatelům, pracovníkům ve sdělovacích prostředcích i mladým. Farnosti a školní programy by dnes měly sehrávat hlavní roli ve výchově ke sdělovacím prostředkům. Církev chce prezentovat

²⁸ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. *Etika ve sdělovacích prostředcích*, č. 4. Praha : ČBK, 2000.

²⁹ AN 19, s. 100.

především takový pohled, při němž je lidská důstojnost centrem každé hodnotné komunikace. „Já hledím Kristovými očima a mohu dát druhému mnohem víc než to, co je navenek nezbytné. Mohu ho obdařit pohledem lásky, který tolik potřebuje.“³⁰

Vatikán 24. ledna 2007
na svátek sv. Františka Saleského

Benedictus PP XVI

³⁰ DCE 18.

II.
DOKUMENTY
STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU
VATIKÁNU,
KONGREGACÍ
A PAPEŽSKÝCH RAD

1. ODPOVĚĎ KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI NA DOTAZ K NOŠENÍ PEKTORÁLŮ NA ORNÁTU

Prot.N. 1414/97/L
Řím 16. července 1997

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti obdržela z mnoha míst následující dotaz:

„Je dovoleno biskupům nosit pektorální kříž i na ornátu nebo kazuli“?

Odpověď: KLADNÁ

Zvyk nosit pektorální kříž na ornátu při slavení liturgie ze strany biskupů – přestože je to charakteristické hlavně pro ambrosiánský ritus a východní liturgii – se v poslední době velmi rozšířil i v liturgii římské.

Kromě toho se zdá jako vhodné a významné, aby biskup, když celebruje sám nebo předsedá koncelebraci, mohl mít znak, který by jej odlišoval od kněží. Proto toto dikasterium – jako doplnění toho, co bylo dříve předepsáno, ustanovuje „de consensu Superiorum“. Pektorální kříž může být nošen i na ornátu, přičemž nadále platí svobodná možnost, podle výběru biskupa, nosit kříž i pod ornátem.

✠ Jorge Medina Estevéz, arcibiskup
proprefekt

**2. VYJÁDŘENÍ KONGREGACE
PRO NAUKU VÍRY
K DÍLŮM OTCE JONA SOBRINA SJ:
JESUCRISTO LIBERADOR. LECTURA
HISTÓRICO-TEOLÓGICA DE JESÚS
DE NAZARET (MADRID, 1991)³¹ A
LA FE EN JESUCRISTO. ESAYO DESDE LAS
VÍCTIMAS (SAN SALVADOR, 1999)³²**

Úvod

1. Po předběžném prověření knih *Jesucristo liberador. Lectura histórico-teológica de Jesús de Nazaret* (Ježíš osvoboditel) a *La fe en Jesucristo. Esayo desde las víctimas* (Kristus Osvoboditel) od otce Jona Sobrina SJ. Kongregace pro nauku víry se z důvodu určitých nepřesností a omylů, které v nich byly nalezeny, v říjnu 2001 rozhodla přistoupit k podrobnějšímu prostudování těchto prací. Vzhledem k velkému rozšíření těchto spisů a jejich užívání v seminářích a jiných studijních centrech, zvláště v Latinské Americe, bylo rozhodnuto o provedení „naléhavého prozkoumání“, jak jej ukládají články 23–27 *Agendi Ratio in Doctrinarum Examine*.

Jako výsledek tohoto zkoumání byl v červenci 2004 prostřednictvím důstojného otce Petera Hanse Kolvenbacha SJ, generálního představeného Společnosti Ježíšovy, zaslán autorovi seznam mylných nebo nebezpečných tvrzení nalezených ve výše zmíněných knihách.

V březnu 2005 otec Jon Sobrino zaslal Kongregaci *Odpověď na text Kongregace pro nauku víry*. Kongregace prostudovala *Odpověď* na svém pravidelném zasedání 23. listopadu 2005. Shledala, že navzdory tomu, že autor v některých bodech modifikoval své myšlení,

³¹ Všechny citace jsou převzaty z anglické verze: *Jesus the Liberator: A Historical-Theological View*, (Orbis Books, New York, 1993, 2003).

³² Anglický překlad, z něhož jsou převzaty všechny citace: *Christ the Liberator: A View from the Victims* (Orbis Books, New York, 2001).

není *Odpověď* uspokojující, protože omyly již citované v seznamu mylných tvrzení stále ve své podstatě v textu zůstávají. Přestože je autorova starost o situaci chudých obdivuhodná, Kongregace pro nauku víry má povinnost poukázat na to, že výše uvedené práce otce Sobrina obsahují značné nesrovnalosti s vírou církve.

Bylo proto nutné vydat toto *Vyjádření*, které má poskytnout věřícím bezpečné kritérium založené na církevní nauce, podle něhož mohou posuzovat tvrzení obsažená v těchto knihách a v jiných autorových publikacích. Musíme poznamenat, že v některých případech jsou chybná tvrzení umístěna v kontextu jiných výrazů, které jim zdánlivě odporují,³³ ale to není dostačující pro jejich ospravedlnění. Kongregace nemá v úmyslu posuzovat autorovy subjektivní úmysly, ale má povinnost upozornit na určitá tvrzení, která nejsou v souladu s naukou církve. Tato tvrzení se týkají: 1) metodologických předpokladů, na nichž autor zakládá svou teologickou reflexi, 2) božství Ježíše Krista, 3) vtělení Syna Božího, 4) vztahu mezi Ježíšem Kristem a Božím královstvím, 5) Ježíšova vědomí o sobě, 6) spásitelné hodnoty Kristovy smrti.

I.

Metodologické předpoklady

2. V knize *Jesus the Liberator: A Historical-Theological View* otec Sobrino tvrdí: „Latinsko-americká kristologie... ztotožňuje svůj rámec ve smyslu reálné situace s chudými tohoto světa. Tato situace je něčím, co musí být přítomné v každém jednotlivém rámci tvořícím kristologii a musí ji pronikat.“³⁴ Dále: „Chudí ve společenství jsou výzvou pro kristologickou víru a udávají její základní směr.“³⁵ A: „Církev chudých... je církevním rámcem kristologie, protože je to svět utvářený chudými.“³⁶ „Sociální rámec je tedy pro víru při utvá-

³³ Srov. např. *infra*, č. 6.

³⁴ *Jesus the Liberator*, 28.

³⁵ *Tamtéž*, 30.

³⁶ *Tamtéž*, 31.

ření myšlenkového vzorce kristologie nejdůležitější a je tím, co vyžaduje a podporuje epistemologický zlom.³⁷

Přestože takováto starost o chudé a utlačované je obdivuhodná, zaujímá v těchto citacích „církve chudých“ základní místo, které neoddělitelně patří k víře církve. Jedině v takovéto víře nacházejí všechny ostatní teologické základy svůj epistemologický rámec.

Církevní základ kristologie nelze ztotožňovat s „církví chudých“, ale je třeba ho hledat spíše v apoštolské víře předávané v církvi po všechny generace. Teolog musí při svém zvláštním povolání v církvi mít stále na mysli, že teologie je vědou o víře. Jiná východiska teologické práce riskují, že se stanou svévolnými a skončí chybnou interpretací samotné víry.³⁸

3. Autor tvrdí, že považuje teologické zdroje za „normativní“. Nedostatek pozornosti, kterou jim věnuje, dává v jeho teologii vzniknout konkrétním problémům, o nichž pojednáme dále. Zvláště novozákonním tvrzením o Kristově božství, o jeho vědomí, že je Synem, a spásitelné hodnotě jeho smrti, se stále nedostává pozornosti, jaké by mělo. Těmito specifickými otázkami se budou zabývat následující části.

Způsob, jímž autor pojednává o hlavních koncilech rané církve, je rovněž hodný pozornosti. Podle něho se tyto koncily postupně odchýlovaly od obsahu Nového zákona. Tvrdí například: „Zatímco jsou tyto texty teologicky užitečné, jsou mimo to, že jsou normativní, také omezené; dokonce i nebezpečné, jak se dnes v široké míře ukazuje.“³⁹ Jistě je potřebné uznat omezený charakter dogmatických formulací, které nevyjadřují a ani nejsou schopné vyjádřit všechno, co je obsaženo v tajemství víry. Musíme je interpretovat ve světle Písma svatého a Tradice. Neexistuje ale žádné opodstatnění označovat tyto formule za nebezpečné, protože jsou autentickou formulací Zjevení.

³⁷ *Tamtéž.*

³⁸ Srov. II. Vatikánský koncil. Dekret o výchově ke kněžství *Optatam totius* (28. října 1965), č. 16. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995; JAN PAVEL II. Encyklika *Fides et Ratio* adresovaná biskupům katolické církve o vztazích mezi vírou a rozumem (14. září 1998), č. 65. Praha : Zvon, 1999.

³⁹ *Christ the Liberator*, 221.

Otec Sobrino považuje dogmatický vývoj prvních staletí církve včetně velkých koncilů za nejednoznačný a dokonce za negativní. Ačkoli sice nepopírá normativní charakter dogmatických formulací, neuznává v nich žádnou jinou hodnotu než tu, která je dána kulturním prostředím, v němž se tyto formulace rozvinuly. Nebere v úvahu, že *nadčasovým* subjektem víry je věřící církev a že výroky prvních koncilů přijímalo a žilo celé církevní společenství. Církev i nadále vyznává Credo, které vzešlo z koncilů v Niceji (LP 325) a v Konstantinopoli (LP 381). První čtyři ekumenické koncily jsou přijímány velkou většinou církví a církevních společenství na Východě i na Západě. Jestliže tyto koncily používají terminologie a konceptů vyjadřujících kulturu své doby, nebylo to proto, aby se jí přizpůsobily. Koncily neznamenají helenizaci křesťanství, ale spíše opak. Díky inkulturaci do křesťanství prošla samotná řecká kultura vnitřní transformací a stala se schopnou použití jako nástroj pro vyjádření a obranu biblické pravdy.

II. Božství Ježíše Krista

4. Řada tvrzení otce Sobrina směřuje ke zúžení širších novozákonních pasáží, které tvrdí, že Ježíš je Bůh: „(Nový zákon) jasně ukazuje, že byl intimně navázán na Boha, což znamenalo, že jeho podstata se musela vyjadřovat něčím, jako je podstata z *Boha* (srov. Jan 20,28).“⁴⁰ Ve vztahu k Jan 1,1 tvrdí: „Striktně vyjádřeno, ještě se neříká, že tento *logos* je Bůh (jedné podstaty s Otcem), ale nárokuje se pro něj něco, co bude mít velkou důležitost pro dosažení závěru o jeho *preexistenci*. To neznamená něco čistě časového, ale staví ho to do vztahu ke stvoření a spojuje *logos* se specifickou činností božství.“⁴¹ Podle autora Nový zákon nevyhlašuje jasně Ježíšovo božství, ale pouze pro něj stanovuje předpoklady: „Nový zákon... obsahuje výrazy, které obsahují semeno toho, co vytvoří vyznání Kristova božství v přísném slova smyslu.“⁴² „To všechno znamená, že na za-

⁴⁰ *Christ the Liberator*, 115.

⁴¹ *Christ the Liberator*, 257.

⁴² *Tamtéž*.

čátku se o Ježíšovi nehovořilo jako o *Bohu* a *božství* nebylo termínem pro něj používaným; k tomu došlo až po delším období výkladu víry, téměř jistě po pádu Jeruzaléma.⁴³

Prohlašovat, jak říká Jan 20,28, že Ježíš je „z Boha“, je jasný omyl, neboť celá pasáž hovoří o Ježíšovi jako o „Pánu“ a „Bohu“. Stejně tak Jan 1,1 říká, že Slovo je Bůh. Mnoho dalších textů hovoří o Ježíši jako o Synovi a Pánovi (srov. 1 Sol 1,10; Flp 2,5–11; 1 Kor 12,3; Řím 1,3–4; 10,9; Kol 2,9 atd.). Ježíšovo božství bylo předmětem víry církve od počátku, dlouho předtím, než Nicejský koncil vyhlásil jeho soupodstatnost s Otcem. Skutečnost, že tento termín nebyl používán, neznamená, že by Ježíšovo božství v přísném slova smyslu nebylo hlášáno, což je opakem autora tvrzení.

Otec Sobrino nepopírá Ježíšovo božství, když konstatuje, že se v Novém zákoně nachází jen „jako semeno“ a že dogmaticky bylo vyjádřeno až po mnoha letech reflexe víry. Mýlí se však v tom, že nehlásá Ježíšovo božství s dostatečnou jasností. Takováto rezervovanost navozuje domněnku o historickém vývoji dogmatu, který Sobrino popisuje nejednoznačně. Dospěl k formulaci Ježíšova božství bez jasné kontinuity s Novým zákonem.

Avšak Ježíšovo božství je jasně prokázáno v pasážích Nového zákona, na něž jsme odkazovali. Mnohá vyhlášení koncilů v tomto směru⁴⁴ jdou ve stejné linii s tím, co Nový zákon tvrdí výslovně a nejen „jako semeno“. Vyznání Ježíšova božství je absolutně zásadní součástí víry církve od samého počátku. Nový zákon ho výslovně dosvědčuje.

III.

Vtělení Syna Božího

5. Otec Sobrino píše: „Z dogmatického hlediska musíme bez jakýchkoli výhrad říci, že Syn (druhá osoba Trojice) přijal celou Ježíšovu podstatu. Přestože dogmatická formulace nikdy nevysvětluje

⁴³ *Tamtéž*, 114.

⁴⁴ Nicea, DS 125; Konstantinopol, DS 150; Efes, DS 250–263; Chalcedon, DS 301–302.

způsob, jakým to zasáhlo lidskou dimenzi, je tato teze radikální. Syn zakusil Ježíšovo lidství, dějinnou existenci, život, osud a smrt.⁴⁵

V této pasáži autor zavádí rozlišení mezi Synem a Ježíšem, což čtenáři naznačuje přítomnost dvou subjektů v Kristu: Syn přijímá Ježíšovu podstatu, Syn zakouší Ježíšovo lidství, život, osud a smrt. Není jasné, že Syn je Ježíš a Ježíš je Syn. V doslovném čtení těchto pasáží se u otce Sobrina odráží tzv. teologie *homo assumptus*. Ta je neslučitelná s katolickou vírou, jež prohlašuje jednotu osoby Ježíše Krista ve dvou přirozenostech, božské a lidské, podle formulací Efesského koncilu⁴⁶ a především Chalcedonského koncilu. Koncil prohlásil, že „...jednomyslně učíme a vyznáváme jednoho a téhož Syna, našeho Pána Ježíše Krista, stejně dokonalého v božství a dokonalého v lidství, téhož pravého Boha a pravého člověka složeného z racionální duše a z těla; stejně sjednoceného v bytí s Otcem co do božství a sjednoceného v bytí s námi co do lidství, ve všem stejného jako my, kromě hříchu (srov. Žid 4,15). Tentýž byl zplozen z Otce před věky co do božství a v posledních dnech se pro nás a pro naši spásu co do lidství narodil z Marie Panny, Matky Boží. Jeden a tentýž Kristus, Syn, jednorozený Pán, uznaný ve dvou přirozenostech, které se nepoddávají žádnému splývání, žádné změně, žádnému rozdělení a žádnému oddělení.“⁴⁷ Podobně prohlásil i papež Pius XII. ve své encyklice *Sempiternus Rex*: „...Chalcedonský koncil v plné shodě s koncilem Efeským jasně tvrdí, že obě přirozenosti jsou sjednoceny v jedné osobě a subsistenci a nepřipouští, aby do Krista byli vloženi dva jednotlivci, jako by nějaký plně samostatný člověk byl vzat a postaven po boku Slova.“⁴⁸

6. Jinou potíž v kristologickém pohledu otce Sobrina představuje nedostatečné pochopení *communicatio idiomatum*, které popisuje následujícím způsobem: „To, co je lidsky omezeno, je predikátem Boha, ale to, co je božsky neomezeno, není predikátem Ježíše.“⁴⁹

⁴⁵ *Jesus the Liberator*, 242.

⁴⁶ Srov. DS 252–263.

⁴⁷ DS 301.

⁴⁸ DS 3905.

⁴⁹ *Jesus the Liberator*, 223, srov. 332–333.

Výraz *communicatio idiomatum*, tj. možnost vztahovat vlastnosti božství na lidství a naopak, je ve skutečnosti bezprostředním důsledkem jednoty Kristovy osoby „ve dvou přirozenostech“. Prohlásil to Chalcedonský koncil. Díky této možnosti už Efesský koncil definoval Pannu Marii jako *Theotokos*: „Jestliže někdo nevyznává, že Emanuel je pravý Bůh, a tedy že Svatá Panna je Matkou Boží (*theotokos*), protože podle těla porodila Slovo Boží učiněné tělem, ať je vyobcován (*anathema*).“⁵⁰ „Jestliže někdo připisuje odděleně dvěma osobám nebo hypostazím slova, která jsou v evangelních a apoštolských spisech buď vyslovována svatými o Kristu anebo užívána Kristem samým o sobě, a vztahuje je k člověku jako takovému odděleně od Slova, ať je vyobcován (*anathema*). Jestliže někdo vztahuje jiná slova, protože přísluší Bohu, jen ke Slovu, které je z Boha Otce, ať je vyobcován (*anathema*).“⁵¹ Jak lze snadno odvodit z těchto textů, *communicatio idiomatum* se používá v obojím smyslu: lidské je predikátem Boha a božské predikátem člověka. Už Nový zákon tvrdí, že Ježíš je Pán (1 Kor 12,3; Flp 2,11) a že všechny věci byly stvořeny skrze něho (1 Kor 8,6). V křesťanské terminologii je možné říci, že Ježíš je Bůh, který je Stvořitel a všemohoucí. Efesský koncil stanovil pojmenování Panny Marie jako Matky Boží. Je proto nesprávné tvrdit, že „to, co je božsky neomezené“, není Ježíšovým predikátem. Sobrinovo tvrzení opaku je pochopitelné jen v kontextu kristologie *homo assumptus*, kde není jasná jednota Ježíšovy osoby, a proto by bylo nemožné připisovat lidské osobě božské atributy. Tato kristologie ovšem není nikterak slučitelná s učením Efesského a Chalcedonského koncilu o jednotě osoby ve dvou přirozenostech. Pochopení *communicatio idiomatum*, jak ho autor předkládá, odhaluje chybné pojetí tajemství vtělení a jednoty osoby u Ježíše Krista.

⁵⁰ DS 252.

⁵¹ DS 225.

IV. Ježíš Kristus a Boží království

7. Otec Sobrino upřednostňuje specifický pohled na vztah mezi Ježíšem a Božím královstvím. Ve svých dílech tomuto bodu věnuje zvláštní zájem. Podle autora nemůže být osoba Ježíše jako prostředníka absolutizována, ale je třeba ji nazírat v jejím vztahu k Božímu království, o němž se uvažuje jako o něčem odděleném od samotného Ježíše:

„Detailně budu analyzovat tuto historickou souvztažnost později, ale zde chci říci, že tato připomínka je důležitá kvůli svým důsledkům. [...] když se absolutizuje Kristus jako prostředník, nemá smysl jeho konstitutivní souvztažnost s tím, co se zprostředkovává – s Božím královstvím.“⁵²

„Nejprve musíme rozlišovat mezi zprostředkovatelem a Božím zprostředkováním. Boží království, formálně řečeno, není ničím jiným než završením Boží vůle s tímto světem, což nazýváme *zprostředkováním*. Toto zprostředkování [...] je spojeno s osobou anebo skupinou, která ho vyhláší a iniciuje: to nazýváme *zprostředkovatelem*. V tomto smyslu musíme v souladu s vírou říci, že definitivní, poslední a eschatologický zprostředkovatel Božího království se již objevil: Ježíš. [...] Z tohoto hlediska můžeme také ocenit Origenovu citlivou definici označující Krista jako *autobasileia* Boha, zosobněné Boží království. Jsou to důležitá slova, která dobře popisují finalitu osobního zprostředkovatele království, ale nebezpečná, když ztotožňují Krista se skutečností království.“⁵³

„Zprostředkování a zprostředkovatel jsou tedy podstatně spojeni, ale nejsou totéž. Vždy existuje Mojžíš a zaslíbená zem, arcibiskup Romero a sen o spravedlnosti. Obě dvě věci spolu vyjadřují celek vůle Boží, avšak zůstávají dvěma oddělenými skutečnostmi.“⁵⁴

Na druhé straně Ježíšova kvalita jako zprostředkovatele vychází pouze ze skutečnosti jeho lidství: „Ježíš tedy neodvozuje možnost

⁵² *Jesus the Liberator*, 16.

⁵³ *Jesus the Liberator*, 108.

⁵⁴ *Tamtéž*.

svého bytí zprostředkovatelem z ničeho přidaného k jeho lidství. Patří k němu tím, že tak praktikuje své bytí člověkem.⁵⁵

Autor zcela určitě vyhláší, že je zde zvláštní spojení mezi Ježíšem (zprostředkovatelem) a královstvím Božím (tím, co se zprostředkovává) do té míry, do jaké je Ježíš definitivním, posledním a eschatologickým zprostředkovatelem Božího království. Avšak v citovaných pasážích se Ježíš a království odlišují takovým způsobem, že spojení mezi nimi je zbaveno svého jedinečného a zvláštního obsahu. To nevysvětluje správně podstatný vztah, který existuje mezi *zprostředkovatelem* a *zprostředkováním*, abychom použili jeho slov. Navíc tvrzením, že možnost být zprostředkovatelem náleží Kristu na základě jeho lidství, autor vylučuje skutečnost, že kvalita jakožto Syna Božího je relevantní pro jeho zprostředkovatelské poslání.

Je nedostačující hovořit o intimním spojení anebo o konstitutivní souvztažnosti mezi Ježíšem a královstvím či o finalitě zprostředkovatele [*ultimidad del mediador*], jestliže to poukazuje na něco odlišného od samotného Ježíše. V určitém smyslu jsou Ježíš Kristus a Boží království totožné: v osobě Ježíše Krista se již Boží království zpřítomnilo. Tato identita se ukázala v jasném světle už v patristic-kém období.⁵⁶ Ve své encyklice *Redemptoris Missio* papež Jan Pavel II. tvrdí: „V hlásání o Ježíši Kristu, s nímž je království identické, nalézá hlásání prvotní církve svůj střed.“⁵⁷ „Kristus království nejen oznámil, ale ve své osobě ho i zpřítomnil a v něm bylo naplněno.“⁵⁸ „Boží království, to není názor, doktrína, program, [...]. Je to především osoba, která má tvář a jméno Ježíše z Nazareta, obrazu neviditelného Boha. Jestliže člověk odtrhne království od Ježíšovy osoby, pak již to není království Boží jím zjevené.“⁵⁹

Na druhé straně církev vždy vyznávala jedinečnost a jedinstvo Kristova zprostředkování. Na základě toho, že je „Jednorozený Syn

⁵⁵ *Christ the Liberator*, 135.

⁵⁶ Srov. ORIGENES. *In Mt. Hom.* 14, 7; TERTULIÁN. *Adv. Marcionem*, IV 8; HILARIUS Z POITIERS. *Com. in Mt.* 12, 17.

⁵⁷ JAN PAVEL II. Encyklika *Redemptoris Missio* o stálé platnosti misijního poslání (7. prosince 1990), č. 16. Praha : Zvon, 1994.

⁵⁸ *Tamtéž*, č. 18.

⁵⁹ *Tamtéž*.

Boží“, je Ježíš „definitivním Božím sebezjevením“. ⁶⁰ Z toho důvodu je jeho zprostředkování jediné, jedinečné, univerzální a nepřekonatelné. „...můžeme a musíme říci, že Ježíš Kristus má pro lidský rod a jeho dějiny zvláštní a jedinečný význam, hodnotu vlastní pouze jemu, výlučnou, všeobecnou a absolutní. Vždyť Ježíš je Boží Slovo, které se stalo člověkem pro spásu všech.“ ⁶¹

V.

Ježíšovo vědomí o sobě

8. Otec Sobrino cituje Leonarda Boffa a tvrdí, že „Ježíš byl mimořádný věřící a měl víru. Víra byla Ježíšovým způsobem bytí.“ ⁶² A za sebe dodává: „Tato víra popisuje totálnost Ježíšova života.“ ⁶³ Autor ospravedlňuje svou pozici citací textu listu Židům 12,2: „Výstižně a jasně jako nikde jinde v Novém zákoně tento list říká, že Ježíš byl spojen s tajemstvím víry v Boha. Ježíš je ten, kdo jako první a v největší plnosti žil víru (12,2).“ ⁶⁴ Dále dodává: „Pokud jde o víru, Ježíš se ve svém životě ve vztahu k Bohu představuje stejně jako my věřící a náš bratr, protože nebyl ušetřen toho, že by nemusel projít skrze víru. Ale je také představován jako starší bratr, protože žil víru jako ten, „od něhož naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti“ (12,2). On je naším vzorem, je tím, na něhož máme upírat své zraky, abychom prožívali svou vlastní víru.“ ⁶⁵

Citace neukazují dostatečně jedinečnou odlišnost Ježíšova synovského vztahu s Otcem, směřují dokonce k jeho vyloučení. Bereme-li v úvahu celý Nový zákon, není možné souhlasit s tím, že Ježíš byl „věřící tak jako my“. Janovo evangelium hovoří o Ježíšově „vidění“ Otce: „Ne že by snad Otce někdo viděl; jenom ten, kdo je od Boha,

⁶⁰ *Tamtéž*, č. 5.

⁶¹ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. Deklarace *Dominus Jesus*. O jedinečnosti a spásonosné univerzalitě Ježíše Krista a církve (6. srpna 2000), č. 15. Praha : ČBK, 2000.

⁶² *Jesus the Liberator*, 154.

⁶³ *Tamtéž*, 157.

⁶⁴ *Christ the Liberator*, 136–137.

⁶⁵ *Tamtéž*, 138.

viděl Otce“ (Jan 6,46, srov. též Jan 1,18). Tato jediná a jedinečná intimita mezi Ježíšem a Otcem je stejně tak evidentní i v synoptických evangeliích (srov. Mt 11,25–27; Lk 10,21–22).

Ježíšovo vědomí, že je Synem a Mesiášem, je přímým důsledkem jeho ontologie jakožto Božího Syna, který se stal člověkem. Kdyby byl Ježíš věřícím jako my, byť i exemplárním způsobem, nemohl by být pravým zvěstovatelem ukazujícím nám Otcovu tvář. Tento bod má evidentní spojení s tím, co bylo řečeno výše ve IV. kapitole o vztahu mezi Ježíšem a královstvím; také s obsahem VI. kapitoly týkající se spasitelné hodnoty, kterou Ježíš připisoval své smrti. Pro otce Sobrina totiž mizí jedinečný charakter Ježíšova zprostředkování a Zjevení. Je redukován na stav „zvěstovatele“, který můžeme připsat prorokům a mystikům.

Ježíš, vtělený Syn Boží, se těší intimnímu a bezprostřednímu poznání svého Otce, což je „vidění“, které určitě jde za hranici vidění podle víry. Hypostatická jednota a Ježíšovo poslání a Zjevení vyžaduje vidění Otce a znalost plánu spásy. To je obsaženo ve výše citovaných evangelních textech.

Tuto nauku vyjádřily i různé nedávno vydané texty magisteria: „Avšak poznání a láska Božského Spasitele, jejímž předmětem jsme byli od první chvíle jeho vtělení, překračuje všechno, co lidský intelekt může zachytit. Protože ihned, jakmile byl počat v lůně Matky Boží, začal se těšit blaženému vidění.“⁶⁶

Trochu odlišnou terminologii používá pro vidění Otce papež Jan Pavel II: „Jeho (Ježíšovy) oči jsou i nadále upřeny na Otce. Právě pro své poznání a svou zkušenost s Bohem, kterou má jen on, vidí i v tomto temném okamžiku zcela jasně tíhu hříchu a trpí tím. Jen on, který vidí Otce a plně se z něj raduje, až do dna zakouší, co znamená odolávat hříchem jeho lásce.“⁶⁷

Stejně tak i *Katechismus katolické církve* hovoří o bezprostředním poznání Otce, které má Ježíš: „Především je to důvěrné a bezprostřední poznání svého Otce, jež má Boží Syn, který se stal člově-

⁶⁶ PIUS XII. Encyklika *Mystici Corporis*, č. 75; DS 3812.

⁶⁷ JAN PAVEL II. Apoštolský list *Novo Millennio Ineunte* na závěr jubilejního roku 2000 (6. ledna 2001), č. 26. Praha : ČBK, 2001.

kem.⁶⁸ „Kristovo lidské poznání se díky svému spojení s božskou moudrostí v osobě vtěleného Slova těšilo plnosti vědění o věčných záměrech, které Kristus přišel zjevit.“⁶⁹

Vztah mezi Ježíšem a Bohem není správně vyjádřen, když se řekne, že Ježíš byl věřící jako my. Naopak, je to právě intimita a bezprostřední vědění, které má o Otci. Jedno i druhé mu dovolují, aby zjevil člověku tajemství Boží lásky. Jedině tímto způsobem nás Ježíš může uvést do Boží lásky.

VI.

Spasitelná hodnota Ježíšovy smrti

9. Některé výroky v textech otce Sobrina vedou k domněnce, že podle něho Ježíš nepřipisuje své smrti spasitelnou hodnotu: „Ať je od počátku řečeno, že historický Ježíš neinterpretuje svou smrt v termínech spásy, v termínech soteriologických modelů později rozvíjených v Novém zákoně, jako je smírná oběť nebo zástupné zaplacení [...]. Jinými slovy, nejsou žádné důvody pro domněnku, že Ježíš své smrti připisoval absolutní transcendentní význam, jak to činil později Nový zákon.“⁷⁰ „V evangelijních textech nelze najít jednoznačné stanovisko o Ježíšově názoru na jeho vlastní smrt.“⁷¹ „Ježíš šel na smrt s důvěrou a viděl ji jako poslední skutek služby spíše na způsob účinného příkladu, který bude motivovat ostatní než jako mechanismus spásy ostatních. Být věrný až do konce znamená být lidský.“⁷²

Na první pohled se zdá, že toto tvrzení otce Sobrina je omezeno na myšlenku, že Ježíš nepřipisuje své smrti spasitelnou hodnotu, což bylo zavedeno až následně používanými kategoriemi Nového zákona. Ale později tvrdí, že ve skutečnosti neexistují fakta, která by poukazovala na to, že Ježíš dává své smrti absolutní transcendentní smysl. Autor se drží jen toho, že Ježíš šel na smrt přesvědčivě, a dal

⁶⁸ KKC, č. 473.

⁶⁹ KKC, č. 464.

⁷⁰ *Jesus the Liberator*, 201.

⁷¹ *Tamtéž*, 202.

⁷² *Tamtéž*, 204.

tak ostatním příklad. Tímto způsobem mnohé pasáže Nového zákona, které hovoří o spasitelné hodnotě Kristovy smrti, jsou zbaveny jakéhokoli vztahu s Kristovým uvědoměním během jeho pozemského života (srov. např. Řím 3,25; 2 Kor 5,21; 1 Jan 2,2 atd.). Evangelijní pasáže, v nichž Ježíš připisuje své smrti význam pro spásu, se neberou dostatečně v úvahu. Zvláště je to Marek 10, 45 (Mt 10,28): „Vždyť Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny.“ Také slova ustanovení eucharistie: „To je má krev, (krev) nové smlouvy, která se prolévá za všechny.“ (Mk 14,24; srov. Mt 26,28; Lk 22,20) Zde se znovu objevuje obtíž, s níž otec Sobrino používá Nový zákon. Ve způsobu jeho psaní otevírají novozákonní fakta cestu k hypotetické historické rekonstrukci, která je mylná.

10. Problém však není jednoduše ohraničen Ježíšovým vědomím o své smrti anebo významem, který jí přikládal. Otec Sobrino rovněž posunuje své hledisko na soteriologický význam, který by měl být připsán Kristově smrti: „Její důležitost pro spásu spočívá ve skutečnosti, že se objevil na zemi ten, který představuje, jaké chce mít Bůh bytosti. [...]. Ten Ježíš, který je věrný až po kříž, je spása, alespoň v tomto smyslu: je zjevením *homo verus*, skutečné a kompletní lidské bytosti. Nejen *vere homo*, to znamená lidské bytosti, v níž jsou ve skutečnosti přítomny všechny charakteristiky pravé lidské přirozenosti [...]. Samotný fakt, že bylo zjeveno opravdové lidství, je oproti všem očekáváním sám o sobě dobrou zprávou, a je tedy již sám o sobě spásou [...]. Podle nastíněného principu může být Ježíšův kříž, jakožto vrchol celého jeho života, chápán jako přinesení spásy. Zachraňující aspekt se projevuje více ve formě exemplární příčiny než účinné příčiny. To však neznamená, že by nebyla efektivní [...]. Nejedná se o účinnou kauzalitu, ale o symbolickou kauzalitu [*causalidad ejemplar*].“⁷³

Samozřejmě že existuje velká hodnota Kristova účinného příkladu, jak se o tom výslovně zmiňuje Nový zákon (srov. Jan 13,15; 1 Petr 2,21). To je jedna dimenze soteriologie, na kterou nesmíme zapomínat. Zároveň však není možné redukovat účinnost Ježíšovy

⁷³ *Jesus the Liberator*, 229–230.

smrti jen na příklad anebo – řečeno slovy autora – na zjev *homo verus*, který je věrný Bohu až po kříž. V citovaném textu otec Sobrino používá výrazů jako „alespoň v tomto smyslu“ a „projevuje se více ve formě“, které nechávají otevřené dveře pro jiné úvahy. Nakonec však jsou tyto dveře uzavřeny explicitní negací: „Nejedná se o účinnou kauzalitu, ale o symbolickou kauzalitu“ [*causalidad ejemplar*]. Spása se tak jeví jako zredukováná na zjev *homo verus* a projevuje se věrností až po smrt. Kristova smrt je *exemplum* a nikoli *sacramentum* (dar). To redukuje spásu na moralismus. Kristologické obtíže, o nichž jsme se zmínili už při diskusi o tajemství vtělení a vztahu ke království, se zde objevují znovu. Ve hře je jenom Ježíšovo lidství a nikoli Syn Boží, který se stal člověkem pro nás a pro naši spásu. Tvrzení Nového zákona, Tradice a církevního magisteria týkající se účinnosti vykoupení a spásy vykonané Kristem nemohou být redukovány jen na dobrý příklad, který nám Ježíš dává. Tajemství vtělení, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše, Božího Syna, který se stal člověkem, je jediným a nevyčerpatelným zdrojem spásy pro lidstvo, jež se stala účinnou v církvi skrze svátosti.

Tridentský koncil uvádí v Dekretu o ospravedlnění: „Když nastalo požehnané ‚naplnění času‘ (Ef 1,10; Gal 4,4), ‚nebeský Otec, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy‘ (2 Kor 1,3) poslal svého vlastního Syna Ježíše Krista lidstvu, aby spasil Židy, kteří jsou pod zákonem, i pohany, ‚kteří o ospravedlnění neusilovali‘ (Řím 9,30) tak, ‚aby všichni byli přijati za syny‘ (Gal 4,5). ‚Bůh ho ustanovil jako smírnou obět’ v jeho krvi, která působí skrze víru‘ (Řím 3,25) za naše hříchy a ‚nejen za naše, ale i za (hříchy) celého světa‘ (1 Jan 2,2).“⁷⁴

Tentýž dekret tvrdí, že záslužnou příčinou ospravedlnění je Ježíš, jediný Syn Boží, „který ‚v době, kdy jsme s ním ještě byli znepřáteleni‘ (Řím 5,10), ‚z veliké lásky nekonečně milosrdného Boha‘ (Ef 2,4) pro nás zasloužil ospravedlnění svým nejsvětějším utrpením a dřevem kříže, a tak za nás zaplatil u Boha Otce.“⁷⁵

II. vatikánský koncil učí: „Boží Syn v lidské přirozenosti s ním spojené přemohl svou smrtí a svým vzkříšením smrt. Vykoupil člověka a přetvořil jej v nové stvoření (srov. Gal 6,15; 2 Kor 5,17).

⁷⁴ DS 1522.

⁷⁵ DS 1529; srov. DS 1560.

Když totiž udělil svého Ducha bratřím povoláním ze všech národů, vytvořil z nich tajemným způsobem své tělo. V tomto těle se Kristův život rozlévá do věřících, kteří se prostřednictvím svátostí tajemně, ale skutečně sjednocují s umučeným a oslaveným Kristem.⁷⁶

K tomuto bodu říká *Katechismus katolické církve*: „Božský plán spásy, skrze zabití spravedlivého služebníka, byl v Písmech předem ohlášén jako tajemství všeobecného vykoupení, to znamená vysvobození, které zbavuje lidi otroctví hříchu. Svatý Pavel hlásá ve vyznání víry, o němž říká, že je ‚sám přijal‘, že ‚Kristus zemřel ve shodě s Písmem za naše hříchy‘ (1 Kor 15,3). Ježíšova výkupná smrt naplňuje zvláště proroctví o trpícím služebníkově. Sám Ježíš ukázal smysl svého života i své smrti ve světle trpícího služebníka.“⁷⁷

Závěr

11. Teologie povstává z poslušnosti vůči impulzu pravdy, která chce být sdělována, a z lásky, která touží stále lépe poznávat onoho jednoho, jenž miluje – samotného Boha. Jeho dobrotu jsme poznali v úkonu víry.⁷⁸ Z tohoto důvodu nemůže mít teologická reflexe jiný základ než víru církve. Pouze vycházejí z víry církve a ve společenství s jejím magisteriem může teolog získávat hlubší pochopení slova Božího obsaženého v Písmu a předávaného živou církevní tradicí.⁷⁹

Pravda zjevená samotným Bohem v Ježíši Kristu a předávaná církví tak utváří konečný normativní princip teologie.⁸⁰ Nic jiného ho nesmí překonat. Ve svém stálém vztahu k tomuto trvalému prameni je teologie zdrojem autentické novosti a světla pro lidi dobré vůle.

Teologické bádání bude přinášet tím více hojných plodů pro dobro celého Božího lidu a celého lidstva, čím více bude nasávat z živého proudu, který díky působení Ducha Svatého pokračuje od

⁷⁶ LG 7.

⁷⁷ KKC, č. 601.

⁷⁸ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. Instrukce *Donum Veritatis*. O církevním povolání teologa (24. května 1990), č. 7. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1999.

⁷⁹ Srov. *Tamtéž*, č. 6.

⁸⁰ Srov. *Tamtéž*, č. 10.

apoštolů a je obohacován plodnou reflexí minulých generací. Duch Svatý vede církev k plnosti pravdy (srov. Jan 16,13) a díky tomuto „daru shůry“ je teologie skutečně církevní a stojí ve službě pravdě.

Účelem *Vyjádření* je dát poznat všem věřícím plodnost teologické reflexe, která se beze strachu rozvíjí ze živého proudu církevní tradice.

Papež Benedikt XVI. schválil na audienci udělené níže podepsanému kardinálovi dne 13. října 2006 toto Vyjádření, které bylo přijato na řádném zasedání kongregace, a nařídil její vydání.

*Úřad Kongregace pro nauku víry
Řím 26. listopadu 2006
slavnost Ježíše Krista Krále*

kard. William Levada
prefekt

✠ Angelo Amato SDB
*titulární biskup ze Sily
tajemník*

III.
DOKUMENTY
A SDĚLENÍ ČBK

1. DOHODA O DUCHOVNÍ PÉČI VE ZDRAVOTNICTVÍ MEZI ČESKOU BISKUPSKOU KONFERENCÍ A EKUMENICKOU RADOU CÍRKVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Česká biskupská konference,
zastoupená jejím předsedou Mons. Janem Graubnerem a

Ekumenická rada církví v ČR,
zastoupená jejím předsedou Th.Dr. Pavlem Černým Th.D.,

vědomy si společného poslání sloužit potřebným, uzavírají dohodu o vysílání nemocničních kaplanů a dobrovolníků do zdravotnických zařízení s cílem prospět trpícím v těžkých situacích bez ohledu na jejich vyznání.

Vysílání kaplanů a dobrovolníků se děje tam, kde došlo ke vzájemné dohodě mezi zdravotnickým zařízením a zástupcem ČBK nebo ERC. Zdravotnické zařízení a vysílající církev potom uzavírají vlastní dohodu upravující činnost vyslaného spirituálního pracovníka v konkrétním zařízení.

Nemocničním kaplanem se v této dohodě rozumí osoba (muž nebo žena), která poskytuje duchovní péči pacientům, personálu a návštěvníkům, řídí práci dobrovolníků v oblasti duchovní péče a zajišťuje kontakt s duchovními ostatních církví podle přání pacienta.

Dobrovolníkem vyslaným ČBK a ERC ve smyslu této dohody se rozumí osoba (muž nebo žena), která se ve svém volném čase podílí na spirituální péči o nemocné pod vedením nemocničního kaplana.

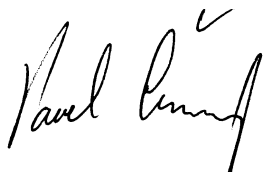
Osoby vyslané církvemi podle této dohody musí splňovat kvalifikační předpoklady uvedené v této dohodě a dodržovat etický kodex, který je součástí této dohody.

Způsob vyslání a dobu jeho platnosti si jednotlivé církve upraví podle svých řádů. Vyslání se zúčastní zástupci ČBK a ERC na místní

úrovni. Vyslaní pracovníci jsou vázáni touto dohodou a řády své církve.

Vyslaného pracovníka odvolává vysílající církev, v případě hrubého porušení této dohody tak učiní neprodleně.

Pastorační péče o nemocné uskutečňovaná jednotlivými církvemi, případě jimi zřizovanými subjekty, zůstává nedotčena.

Th.Dr. Pavel Černý Th.D.
za ERC v ČR

Mons. Jan Graubner
za ČBK

Praha 20. listopadu 2006

Přílohy:

1. Kvalifikační předpoklady nemocničního kaplana
2. Kvalifikační předpoklady dobrovolníka
3. Etický kodex

Tyto přílohy jsou nedílnou součástí dohody.

1. Kvalifikační předpoklady nemocničního kaplana:

- dokončené obecně uznávané teologické vzdělání na magisterském stupni;
- speciální kapitoly z religionistiky: náboženství a náboženská hnutí (sekty);
- kurz pastorační péče;
- podrobné znalosti o duchovní péči v jednotlivých církvích v ČR (včetně přesného názvosloví);
- znalost organizace zdravotnictví a nemocnice;
- ovládání „právního minima“ v oblastech sociální péče a zdravotnictví;
- absolvování kurzu krizové intervence;
- absolvování kurzu komunikace, zejména v obtížných situacích;
- předchozí praxe i praxe v průběhu přípravy;
- obecné zásady spirituální péče;
- schopnost komunikovat v některém ze světových jazyků;
- základní orientace ve zdravotnických oborech;
- základní znalosti z lékařské a zdravotnické etiky;
- pověření vlastní církví;

2. Kvalifikační předpoklady dobrovolníka

- teologické minimum (je v kompetenci jednotlivých církví – např. dle Římskokatolické církve zahrnuje: komentovaný výklad křéda, desatera, svátostí, zásad duchovního života);
- speciální kapitoly z religionistiky: náboženství a náboženská hnutí (sekty);
- kurz pastorační péče;
- podrobné znalosti o duchovní péči v jednotlivých církvích v ČR (včetně přesného názvosloví);
- znalost organizace zdravotnictví a nemocnice;
- ovládání „právního minima“ v oblastech sociální péče a zdravotnictví;
- absolvování kurzu krizové intervence;
- absolvování kurzu komunikace, zejména v obtížných situacích;
- základní znalosti z lékařské a zdravotnické etiky;

- předchozí praxe i praxe v průběhu přípravy;
- obecné zásady spirituální péče;
- pověření vlastní církví

3. Etický kodex nemocničního kaplana a dobrovolníka – poskytovatele spirituální péče vyslaného církví

Kodex vychází z mezinárodních i národních dokumentů. Mezinárodní deklarace a úmluvy o lidských právech vytvářejí obecné standardy a poukazují na práva, která jsou globální společností akceptována.⁸¹

Spirituální péči v širším slova smyslu rozumíme takové jednání s člověkem, ve kterém ho respektujeme v jeho jedinečnosti, přistupujeme k němu s úctou k důstojnosti lidské osoby z pozice věřících křesťanů, věnujeme pozornost jeho sociálnímu okolí, doprovázíme ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáháme mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.

Pracovníci, kteří o něj v různých zdravotnických zařízeních pečují, se mu s ohledem na existenciální, duchovní a náboženské potřeby snaží zprostředkovat zdroje víry, kulturní hodnoty i podporu společenství⁸².

⁸¹ Dokumenty relevantní pro pastorační práci v nemocnicích jsou: Všeobecná deklarace lidských práv; Mezinárodní pakt o občanských a politických právech; Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech; Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace; Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen; Úmluva o právech dítěte; Helsinská deklarace Světové lékařské organizace. Revidovaná verze z 1. září 2000; Úmluva o lidských právech a biomedicině. (1. října 2001); Etický kodex práv pacientů. (1992); Ochrana lidských práv a důstojnosti nevyléčitelně nemocných a umírajících. Rada Evropy (červenec 1999); Pařížská charta proti rakovině; Charta práv dětí v nemocnici; Standardy pro zdravotní kaplanství v Evropě. (2002); Mezinárodní akreditační standardy pro nemocnice; Doporučení Rec (2003) 24 Výboru ministrů členských států Rady Evropy; Organizace paliativní péče a Příloha k Doporučení; Charta práv duševně nemocných; Charta práv seniorů.

⁸² Srov. Standardy pro zdravotní kaplanství v Evropě 1.

Nemocniční kaplani a dobrovolníci jsou ve vztahu k pacientům, příbuzným, jiným jim blízkým osobám i pracovníkům ve zdravotnických zařízeních zavázáni dodržovat tyto etické zásady:

1. proklamovat, respektovat a chránit nedotknutelnou hodnotu a důstojnost každé osoby;
2. s úctou respektovat existenciální a duchovní rozměr utrpení, nemoci a smrti;
3. bez vnucování přibližovat uzdravující, podpůrnou, usměrňující a smiřující sílu náboženské víry;
4. dbát na to, aby spirituálním potřebám lidí z různých náboženských nebo kulturních prostředí bylo vyhověno při respektování osobního přesvědčení pacienta a i pracovníka;
5. chránit pacienty před nevhodnou duchovní vtíravostí nebo proselytismem;
6. poskytovat podpůrnou spirituální péči zejména empatickým nasloucháním a s porozuměním vnímat stavy úzkosti, obav a znejistění;
7. zprostředkovat či poskytovat bohoslužbu, obřady a svátosti podle potřeb pacienta a svých vlastních možností, daných řádem té které církve;
8. přijímat případné úkoly v multidisciplinárním zdravotnickém týmu, jsou-li do něho zařazeni;⁸³
9. působit jako zprostředkující osoby v konfliktních situacích, jako osoby schopné urovnání nedorozumění;
10. nevyužívat těžké situace pacienta ani informací přijatých v souvislosti se spirituální péčí ve svůj prospěch;
11. zachovávat mlčenlivost o svěřených důvěrných informacích;
12. rozvíjet a udržovat požadované znalosti, dovednosti a kompetence v oblasti své práce;
13. v případě potřeby zprostředkovat kontakt s duchovními vlastní církve;
14. chápání služby nemocničního duchovního je primárně neevangelizační;

⁸³ Srov. Standardy pro zdravotní kaplanství v Evropě 3.

2. DOKUMENT RADY IUSTITIA ET PAX K CIVILNÍ SLUŽBĚ

Civilní služba je prospěšná pro všechny

Profesionalizace české armády byla logickým krokem, avšak několik let poté je třeba zhodnotit socializační přínosy základní vojenské služby, náhradní vojenské služby a dobrovolnictví. Chceme otevřít diskusi o možnosti opětovného zavedení civilní služby, která by byla pro muže povinná.

Zrušení branné povinnosti, respektive vojenské či náhradní vojenské služby přivítali mnozí mladí lidé s potěšením. Roční vytržení z kontextu pracovního prostředí, vztahů k blízkým lidem i důvěrně známého sociálního prostředí chápali jako nesmyslnou ztrátu času a energie. Mnohdy tomu tak snad dokonce i bylo.

Avšak vojenská služba měla i pozitivní souvislosti. Mladí muži si často sáhli na dno svých sil, zažili pocit, že dokážou víc, než si mysleli, naučili se vycházet s druhými lidmi, s nimiž by se jinak možná nikdy nepotkali, naučili se poslouchat nadřízené, spolupracovat a pomáhat si navzájem. Vojna – a podobně i civilní služba – tak napomáhala osobnímu zrání, docenění hodnoty služby druhým a prohlubovala tak důležitou společenskou soudržnost (sociální kohezi).

Profesionalizace armády možná omezila negativa všeobecné základní vojenské služby, ale zároveň mnohým znemožnila prožít blízká setkání s podobnými lidmi, kteří jsou zároveň tak odlišní, prožít pocit osvobození, když se člověk oddá službě druhým, čemuś, co přesahuje jen péči o sebe sama. Zkrátka prožít pocit, co to znamená být potřebný a užitečný.

Společnost se tak ochudila o mnohé projekty rozpočtových organizací i občanských sdružení, které využívali muži vykonávající civilní službu. V této souvislosti zmiňme ještě výsledky poznatků, které vyplynuly z podrobného výzkumu občanské společnosti v rozvinutých demokraciích. Podle tohoto projektu, který v ČR zaštitila Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, lidé, kteří se angažují v občanských sdruženích, mají větší důvěru ve druhé lidi a jsou ochotni věnovat více času a energie všeobecně prospěšným aktivitám než ostatní občané.

Toto jsou důvody, proč některé evropské země jako např. Francie zvažují zavedení všeobecné civilní služby. Zkušenosti pro její úspěšné zavedení je možné čerpat ze dvou zdrojů: náhradní vojenské služby a dobrovolnických aktivit.

Civilní služba by měla obsahovat dvě části. První by byl tříměsíční výcvik v oblasti civilní obrany včetně pomoci při živelních pohromách, druhou by tvořila šestiměsíční práce v konkrétním zařízení ve zdravotnické, sociální či humanitární oblasti v zemích EU nebo v rozvojových zemích.

Pokud by se podařilo zaangażovat do přípravy a organizace programů mladé lidi, je naděje, jako u služby v dobrovolnických projektech, že by si získala i takováto civilní služba podporu veřejnosti a mládeže. Mladí lidé si dobře uvědomují, nakolik jsou podobné stáže, kde se procvičí v klíčových dovednostech, důležité při posuzování žadatelů o přijetí do zaměstnání. A mnozí z nich si v sobě ještě neseou ideály ochoty k nezištné spolupráci.

Praxe s organizací dobrovolnických projektů i náhradní vojenské služby pochopitelně přinesla i negativní zkušenosti. Někteří „civilkáři“ neplnili řádně svoje povinnosti a mnohdy ohrožovali chod zařízení, kde působili. Obzvláště ve zdravotnictví a v sociální sféře byli nemotivovaní „pomocníci“ spíš přítěží. Podobným argumentům lze čelit pouze kvalitní přípravnou fází a širokou paletou uplatnění v druhé fázi. Avšak jediným důsledným řešením je učinit tuto civilní službu natolik prestižní záležitostí, že může být nepovinnou nabídkou mladým lidem. Záleží tedy na nás všech, jaký význam dobrovolnictví a úvahám o civilní službě přisoudíme.

Podle rozsáhlého výzkumu ve Francii vytvoření takové civilní služby podporuje celkově 91 % obyvatel, mezi mladými (od 18 do 24 let) pak 86 %. V našich podmínkách by pravděpodobně výzkum dopadl obdobně. Možná přišel čas dát mladým lidem příležitost přispět k obnově společnosti, umožnit jim zakusit ten povznášející pocit, když se člověk rozhodne věnovat svůj čas a sloužit dobrovolně druhým.

Praha 10. listopadu 2006

✠ Mons. Václav Malý, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax při ČBK

3. DOKUMENT RADY IUSTITIA ET PAX K PROBLEMATICE MIGRANTŮ

Mezinárodní migrace v posledních letech nabyla na významu i v České republice. Z několika nedávno zveřejněných empirických studií postojů české veřejnosti vůči cizincům plyne, že postoje k imigraci jsou převážně negativní. Skoro tři čtvrtiny respondentů jsou přesvědčeny, že imigranti zvyšují míru kriminality. Jen o něco méně lidí je názoru, že počet přistěhovalců by se měl snížit, a to i proto, že vláda vynakládá na pomoc jim určenou příliš mnoho peněz. Téměř 60 % je přesvědčeno, že imigranti berou „našim“ lidem práci. Česká veřejnost si nepřejí, aby stát podporoval integraci cizinců, a přitom – kontroverzně – požaduje jejich asimilaci, a tím tedy splynutí s kulturně homogenní českou většinovou společností. Všechny tyto postoje se projevují i v zemích našich sousedů, ale my Češi jsme vůči imigraci a možnému pozitivnímu přínosu z kulturní různorodosti velmi skeptičtí.

Náš obnovený český stát jako by se chtěl izolovat v srdci Evropy v jakémsi sebeuspokojení: „konečně sami“. Sociální psychologie i dějiny našeho národa mohou možná přispět vysvětlením, proč takové postoje převažují. Nemohou je však ospravedlnit. Po celá staletí náš národ trpěl problémem exulantů, vyhnanců a utečenců, kteří ze země opouštěli z důvodů náboženských, ideologických a národnostních. Sami jsme se podíleli na tom, že tři miliony našich německy mluvících spoluobčanů muselo opustit zemi svých předků.

Chceme poukázat na jeden podstatný zdroj těchto postojů. Tím je tvrdost našich srdcí. V tisícileté duchovní tradici starých Izraelitů, kteří sami měli trpké zkušenosti s vyhnanstvím, nacházíme duchovní poznání, že Bůh chrání přistěhovalce. Je na straně pronásledovaných a „mate cestu bezbožníků“. Ježíš již jako malý chlapec prchal před krutovládným králem a „svatá rodina“ měla v Egyptě, vyjádřeno dnešním jazykem, statut uprchlíků. Buďme tedy vstřícnější vůči těmto „přivandrovalcům“ a přijímejme je jako naše bližní v obtížné situaci. Bez změny našich postojů – bez „obrácení našich srdcí“ – zůstane i psané právo jen mrtvou literou. Jen duch slitovnosti ji může

oživit. Věřme, že solidární postoj k přistěhovalcům nám jednou bude připočten k dobru.

Počet úspěšných žadatelů o azyl je obdobný jako v jiných evropských zemích, možná dokonce vyšší, tj. 8 %. V konkrétních číslech však jde „jen“ o desítky lidí. Přesto dnes žije v Česku na 350 000 cizinců a v příštích letech se očekává, že jich bude přibývat o třicet tisíc ročně. Legálně ke konci února 2007 v Česku pracovalo 187 973 cizinců, což je zhruba o 40 000 víc než před rokem. Máme na mysli slovenské, ukrajinské, vietnamské a jiné zahraniční dělníky. Dnes tvoří přibližně 3 % obyvatelstva, ale za deset let bude možná každý desátý obyvatel Česka cizinec. Jsme zemí s nejrychleji rostoucím počtem cizinců v Evropě.

Můžeme tyto trendy přehlížet, nebo se můžeme pokusit vstřícně nabídnout přichozím aspoň základy naší kultury. Ta zahrnuje i právní prostředí. Přes veškerou snahu se nedaří citlivou oblast spojenou s migrujícím obyvatelstvem v našich podmínkách vhodně uchopit.

V návrhu novely trestního zákona je zakotvena nová skutková podstata trestného činu: *Kdo za úplatu nebo jinou výhodu či prospěch jinému pomáhá k neoprávněnému pobytu na území republiky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*

Při výkladu výše uvedené formulace hrozí kriminalizace práce advokátů a jiných osob poskytujících poradenské služby, služeb humanitárních organizací zajišťujících pomoc všem osobám v nouzi (lidskoprávních nevládních organizací, charity, nocleháren a jídelen pro osoby bez přístřeší aj.) i dalších poskytovatelů běžných služeb (lékařů, zařízení pro děti a jiných). Není zde vyloučen okruh osob žádajících o azyl. Uvedené skutečnosti jsou problematické i z hlediska lidských práv.

Fungování trestního práva není možné v souvislosti s migrací samozřejmě vylučovat. Je nezbytné ho uplatňovat například při nelegálním překračování hranic a organizování takové činnosti či při jiném chování poškozujícím společnost samotných občanů ČR. Takovou činností jsou např. některé způsoby a formy nelegálního zaměstnávání migrantů apod.

Aktuálně diskutovaná varianta trestního zákona však ve svém striktním výkladu paradoxně otvírá možnost stíhat i pracovníky, kteří jsou profesně určeni k pomoci migrantům a jejichž studium je většinou financováno ze státních peněz.

Domníváme se, že jasně strukturovaná pravidla pro azylovou politiku, pravidla udělování trvalého pobytu či zaměstnávání cizinců a určitá vhodná forma lidskoprávního přístupu při jejich aplikaci přinesou mnohdy v dlouhodobých souvislostech lepší celospolečenské výsledky než striktní uplatňování trestního práva.

V postoji vůči přistěhovalcům a žadatelům o azyl i obecněji – ve správě věcí veřejných – nezatvrzujme svá srdce, když uslyšíme Kristův hlas.

Praha 21. března 2007

✠ Mons. Václav Malý, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax při ČBK

4. PROHLÁŠENÍ ČBK K TZV. „DOPISŮM Z UKRAJINY“

Skupina členů bývalé delegatury baziliánského řádu v České republice byla v roce 2003 pro nevhodné chování a pro neposlušnost svými představenými z Čech vypovězena. Útočiště našla na Ukrajině. Odtud už delší dobu vede úporný písemný boj a polemiku skoro proti každému, kdo se jenom nějakým způsobem dotkl jejich vlastních pokřivených představ o tom, co má učit a dělat církev anebo zasáhl do toho, co považovali neprávem za své.

Nejednou jsou to nevybíravé invektivy proti papežským úřadům, kardinálům, biskupům a kněžím, čímž škodí jak sobě, tak i celému společenství, protože píšou polopravdy a nepravdy lidem, kteří nevědí vůbec, oč jde. Předkládají jim svou deformovanou verzi skutečnosti. Tím u některých mohou vyvolat nejistotu, pochybnost a zmatek týkající se skutečného stavu věcí. Ztratili kontakt s realitou a žijí v nějakém virtuálním světě, ve kterém si apriorně lidi rozdělili na dobré a špatné. Nabízejí laciné a jednoduché recepty na obnovu řeholních řádů, seminářů a celé společnosti. Nekompetentně posuzují církevní poměry a pasují se za jedině znalce a spasitele Církve. Místo ducha radosti, pokoje a jednoty vnášejí ducha strachu, podezírání a rozdělení.

Česká biskupská konference na svém plenárním zasedání dne 23. 1. 2007 přijala jednomyslně toto prohlášení, ve kterém **odsuzuje** obsah těchto nevyžádaných dopisů jako odporující křesťanské morálce. Vyzývá všechny, kteří se dostali s nimi do styku, aby jim nepřipisovali žádnou důležitost, a přímo na ně nereagovali. Tím by jenom zvyšovali nezdravé sebevědomí jejich autorů. Když chtějí vysvětlení, ať se raději obracejí přímo na ty, kteří jsou v jejich dopisech (a na jejich internetových stránkách) pomlouvání, odsuzování a zneuctvování. Jenom tak se mohou dopátrat pravdy. Za autory těchto dopisů se máme modlit, v duchu jim odpustit a prosit Pána, aby se obrátili a pochopili, že máme být k sobě navzájem dobří, milosrdní a jeden druhému máme odpouštět, aby i nám Bůh pro Kristovy zásluhy odpustil (srov. Ef 4,32).

Praha 23. ledna 2007

Čeští a moravští biskupové

5. PROHLÁŠENÍ ČBK K PŘÍPADŮM SPOLUPRÁCE SE STÁTNÍ BEZPEČNOSTÍ

Pro pravdivé posouzení celé záležitosti jsme si připomněli totalitní situaci, kterou jsme téměř všichni biskupové v různém stupni prožili jako pronásledovaní od StB, případně ve vězení. Prožili jsme to a dobře víme, že kněží zůstali v době pronásledování většinou zcela sami. Katolická církev, jako spojenec „zahraničních centrál“, byla v době komunistické totality zvláště pronásledovanou skupinou. Biskupové téměř všech diecézí byli odstraněni, roky trávili ve vězení či na jiném přísně hlídaném místě.

Pronásledování osob nepohodlných tehdejšímu státnímu režimu bylo prováděno komunistickou stranou. Její přími pokračovatelé sedí dnes bez skrupulí a námitek veřejnosti v parlamentě. Ti, kteří své oběti pronásledovali, psychicky mučili, někdy i fyzicky likvidovali, jsou mnohdy inkognito stále v různých úřadech. Společnost se s tímto faktem nevyrovnala a kupodivu tuto skutečnost toleruje. O to více zaráží mnohdy útočný zájem médií o osoby, které – alespoň co se týká kněží – byly většinou obětmi jejich nátlaku a vydírání.

Rádi bychom připomněli fakt, který se v souvislosti s vyvolanými kauzami opomíná: Katolická církev se začala s angažováním kněží ve státní bezpečnosti vyrovnávat ještě před lustračním zákonem, a to prostředky, které jsou jí vlastní: uznáním viny, lítostí, pokáním, nápravou. Ze svých míst byli odstraněni ti, kteří za své služby dostali výhodná místa. Biskupové, kněží i věřící vykonali v roce 1990 společnou kající pout' na Velehrad za všechny, kteří pochybili. Předložili výzvu, aby i oni odčinili své viny, napravili škody a omluvili se.

V roce 1993 byla znovu Českou biskupskou konferencí vydána výzva čtená ve všech kostelech – výzva k pokání a omluva za viny kněží.

Biskupové také vyzvali kněze, kteří zůstali v sítích StB, aby s nimi přišli projednat svou situaci a okolnosti, za jakých ke spolupráci došlo. Téhož roku byl v novinách opět zveřejněn rozsáhlý článek, který tuto záležitost komentoval a obsahoval opakovanou žádost o přijetí omluvy.

Která skupina obyvatel udělala něco podobného a tak brzy?

Tehdy jsme ještě neměli možnost nahlédnout do materiálů StB. Po rozhovorech s kněžími jsme byli opatrní a nechtěli jsme pouze podle jména v seznamu bez zjištění plné pravdy někoho nespravedlivě odsoudit.

Víme, že materiály StB, třeba jen částečně dostupné, ukazují, že někteří kněží s StB opravdu spolupracovali. Pokud je takové jednání řádně prokázáno, je to odsouzeníhodné, zvláště jestli tak učinili kvůli své kariéře či hmotnému zisku a ublížili-li tím někomu. Pokud byl kněz donucen ke spolupráci pro své nedostatky či ze slabosti, je to k politování. Jestliže souhlasil se spoluprací vlivem dlouhodobého nátlaku, ze strachu nebo kvůli vydírání, zaslouží si soucit.

Pokud ale kněz neví, jakým způsobem se do evidence StB dostal, a materiály prokazují, že nic nepodepsal a nedonášel, nemůže ho nikdo ostouzet a „nálepkovat“. Dosud nedořešenými případy jsme připraveni se dále zabývat.

Prosíme všechny, aby respektovali úctu ke každému člověku a aby nevynášeli povrechní a neověřené soudy, které ubližují.

Prosíme pracovníky ve sdělovacích prostředcích, necht' usilují o pravdu, respektují důstojnost každého člověka a jeho právo na dobrou pověst; ať nikoho neodsuzují bez zjištění skutečností.

Žádáme, aby se maximálně dbalo na to, aby žádné materiály nebyly zneužívány k vyrovnávání osobních účtů a poškozování vztahů mezi jedinci nebo k očerňování některých skupin společnosti.

Modlíme se za naši zemi i všechny její obyvatele, abychom společně hledali cesty ke vzájemnému sblížení a dokázali si odpouštět.

Praha 24. ledna 2007

Čeští a moravští biskupové

6. ZÁKLADNÍ DOKUMENT CÍRKVE ŘÍMSKOKATOLICKÉ

NABÝLO PRÁVNÍ MOC
DNE 28.2.2007

08. 03. 2007

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 1

110 00 Praha 1 – Malá Strana

Odbor církví tel.: 257 085 572

FAX: 224 323 053

Telefon: 257 085 111

FAX: 224 318 155

e-mail: posta@mkcr.cz

Církev římskokatolická
Česká biskupská konference
Thákurova 676/3
160 00 Praha 6 – Dejvice

V Praze dne 19. 1. 2007
Č.j. 1163/2007

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury České republiky (dále jen „ministerstvo“) jako ústřední orgán státní správy pro věci církví a náboženských společností, určené zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb., zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb., za registrující orgán, rozhodlo podle ustanovení § 15 odst. 1 a 2, § 28 odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb., článku II bodu 4 zákona č. 495/2005 Sb. a podle ustanovení § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád),

t a k t o :

r e g i s t r u j í s e

1. jako změna a doplnění údajů podle ustanovení § 15 odst. 1 a 2, § 28 odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb. a článku II bodu 4 zákona č. 495/2005 Sb. údaje k registraci podle ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 3/2002 Sb., uvedené v základním dokumentu ze dne 28. 9. 2006, který dopisem ze dne 27. 10. 2006, doručeným ministerstvu dne 30. 10. 2006 a doplněným dopisem ze dne 15. 1. 2007, doručeným ministerstvu dne 16. 1. 2007, předložila Církev římskokatolická se sídlem Thákurova 676/3, 160 00 Praha 6 – Dejvice, IČ 73632848,
2. z příloh základního dokumentu, tj. z Katechismu katolické církve, Kodexu kanonického práva z roku 1983, Kodexu kanonického práva z roku 1917 a Stanov České biskupské konference, ty části a ustanovení, na které je uveden odkaz v základním dokumentu.

Odůvodnění:

Ministerstvu byl doručen dne 30. 10. 2006 návrh Církve římskokatolické ze dne 27. 10. 2006 na pokračování v řízení o registraci změn základního dokumentu předkládaného podle zákona č. 3/2002 Sb. (dále jen „návrh“). Přílohou návrhu je úplné znění základního dokumentu ze dne 28. 9. 2006, o jehož registraci církev žádá. Návrh i základní dokument jsou podepsány Mons. Janem Graubnerem, předsedou České biskupské konference, tj. osobou oprávněnou jednat jménem církve.

Do textu základního dokumentu byly dopisem ze dne 15. 1. 2007, doručeným ministerstvu dne 16. 1. 2007, doplněny chybějící údaje podle ustanovení § 10 odst. 3 písm. e) a § 3 písm. c) zákona č. 3/2002 Sb., a to adresy míst trvalého pobytu členů statutárního orgánu Církve římskokatolické.

Přílohami základního dokumentu jsou Katechismus katolické církve, Kodex kanonického práva z roku 1983, Kodex kanonického práva z roku 1917 (v rozsahu vztahujícím se k čl. IX bodu 15 základního dokumentu) a Stanovy České biskupské konference. Všechny tyto přílohy jsou založeny ve sbírce listin Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností a nemusely být proto již předloženy společně s návrhem.

Základní dokument obsahuje náležitosti podle ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 3/2002 Sb.: název a sídlo církve, její poslání a základní články víry, údaje o statutárním orgánu církve a jeho členech, organizační strukturu církve, její začlenění do struktury církve mimo území České republiky, její duchovní, práva a povinnosti osob hlásících se k církvi, zásady hospodaření církve, způsob získávání finančních prostředků, způsob schvalování základního dokumentu a jeho změn a další podrobnosti o organizaci církve.

Správní řízení o registraci změn základního dokumentu Církve římskokatolické započalo a nebylo ukončeno před nabytím účinnosti zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a proto je vedeno podle předchozí právní úpravy správního řízení, tj. zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění ke dni 31. 12. 2005. Podle ustanovení § 46 tohoto zákona a podle ustanovení § 15 odst. 1 a 2, § 28 odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb. a článku II bodu 4 zákona č. 495/2005 Sb. ministerstvo rozhodlo, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat rozklad podle ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení k Ministerstvu kultury ČR, Maltézské náměstí 471/1, 118 01 Praha 1 – Malá Strana.

Pavla Bendová
Ing. Pavla Bendová
ředitelka odboru církví

CÍRKEV ŘÍMSKOKATOLICKÁ

IČ: 73 63 28 48

sídlo: 160 00 Praha 6 - Dejvice, Thákurova 676/3

**zapsaná v Rejstříku registrovaných církví a náboženských
společností vedeném Ministerstvem kultury České republiky
pod č. 308/1991/08**

Základní dokument

ve znění dle zákona č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání
a postavení církví a náboženských společností a o změně některých
zákonů ve znění zákona č. 495/2005 Sb.
(zákon o církvích a náboženských společnostech)

čl. I. Název církve

Název církve: Církev římskokatolická

čl. II. Sídlo a IČ církve

Sídlem církve je: 160 00 Praha 6 - Dejvice, Thákurova 676/3
IČ: 73 63 28 48

čl. III. Poslání církve a základní články víry

1. Poslání církve

Posláním Církve římskokatolické (dále jen „církev“) je uchovávat a vykládat zjevené pravdy Boží, hlásat evangelium, vykonávat posvěcující služby, zvláště posvátnou liturgii a vytvářet viditelné a organizované společenství věřících latinského obřadu s Kristem na základech života ve víře, naději a lásce, zejména prostřednictvím zbožnosti, apoštolátu, hmotné a duchovní dobročinnosti.

Podrobnosti jsou uvedeny v Katechismu katolické církve a v Kodexu kanonického práva z roku 1983 (dále uváděno již jen „kodex“ nebo též „CIC 1983“),⁸⁴ které jsou přílohami základního dokumentu.

2. Základní články víry

Základní články víry jsou uvedeny podrobně v Katechismu katolické církve vyhlášeném papežem Janem Pavlem II. dne 11. 10. 1992, který je přílohou základního dokumentu. Stručně jsou základní články víry uvedeny v **nicejsko-cařihradském vyznání víry**, které zní:

⁸⁴ Pokud je v základním dokumentu uváděna zkrácená forma označení Kodexu kanonického práva, tj. kodex nebo CIC, je tím vždy míněn Kodex kanonického práva z r. 1983. Pokud jsou uváděny kánony (kán.), jsou míněny kánony z Kodexu kanonického práva z r. 1983. Jedná-li se o Kodex kanonického práva z r. 1917, je vždy u kánonů i u zkratk označován r. 1917.

Věřím v jednoho Boha,
Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země,
všeho viditelného i neviditelného.

Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista,
Jednorozeného Syna Božího,
který se zrodil z Otce přede všemi věky,
Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha,
zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem;
skrze něho všechno je stvořeno.
On pro nás lidi a pro naši spásu
sestoupil z nebe.
Skrze Ducha Svatého přijal tělo z Marie Panny
a stal se člověkem.
Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta
byl umučen a pohřben.
Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma.
Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce.
A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé
a jeho království bude bez konce.

Věřím v Ducha Svatého, Pána a dárce života,
který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván
a oslavován
a mluvil ústy proroků.

Věřím v jednu svatou, všeobecnou, apoštolskou církev.
Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.
Očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku.
Amen.

čl. IV.
Orgán církve
jednající jejím jménem a vymezení jeho oprávnění

1. Orgán církve

Česká biskupská konference

se sídlem: 160 00 Praha 6 - Dejvice, Thákurova 676/ 3

IČ: 00 54 08 38

Česká biskupská konference je zřízena Apoštolským stolcem jako sbor biskupů a je kolektivním koordinačním orgánem místních církví na území České republiky.

Církev římskokatolická jakožto právnická osoba registrovaná v České republice je z pověření Apoštolského stolce oprávněna jednat prostřednictvím České biskupské konference ve věcech týkajících se celé církve.

**2. Vymezení oprávnění jednání
pro Českou biskupskou konferenci**

a) Česká biskupská konference jedná a rozhoduje v záležitostech týkajících se celé církve (o souhrnu všech jejích složek), zejména ve věcech týkajících se změn základního dokumentu, zvláštních práv; dále o uzavírání smluv a o jejich výkonu.

b) Česká biskupská konference dále jedná ve věcech týkajících se samotné České biskupské konference a ve věcech všech dalších právnických osob v církvi, pokud není vymezeno oprávnění k jednání jiným osobám – viz čl. V odst. 1 až 3.

c) I ve věcech, kde je vymezeno oprávnění k jednání jiným osobám, je Česká biskupská konference oprávněna jednat za tyto jiné osoby v případech, kdy tyto jiné osoby nebudou moci na území České republiky samy z objektivních příčin jednat.

Jedná-li Česká biskupská konference za sebe a za jiné subjekty, jak je uvedeno v odst. 2 písm. b), c), rozumí se tím, že za tyto subjekty podává návrhy na jejich evidenci, změny v evidenci a na zrušení evidence.

Vymezením tohoto oprávnění České biskupské konference není jinak dotčeno právo těchto subjektů činit právní úkony jako samostatné právnické osoby v církvi.

3. Statutární orgán České biskupské konference, způsob jednání

Statutárními orgány jsou: předseda
místopředseda
generální sekretář

Jednání a podepisování:

Předseda jedná a podepisuje jménem České biskupské konference v záležitostech uvedených v čl. IV odst. 2 písm. a).

Předseda, místopředseda a generální sekretář, každý samostatně, jedná a podepisuje jménem České biskupské konference ve všech ostatních záležitostech.

O případném vymezení působnosti jednotlivých statutárních orgánů nebo omezení samostatného jednání a podepisování může rozhodnout plenární zasedání České biskupské konference.

Jiné osoby mohou za Českou biskupskou konferenci jednat jen v rozsahu určeném v písemném pověření předsedy České biskupské konference.

4. Způsob ustavování a odvolávání statutárních orgánů České biskupské konference

Předseda a místopředseda České biskupské konference jsou podle jejích stanov voleni na plenárním zasedání České biskupské konference vždy na 5 roků. Jejich funkční období končí uplynutím volebního období, ukončením členství v České biskupské konferenci nebo písemnou abdikací přijatou plenárním zasedáním České biskupské konference.

Totéž se vztahuje i na generálního sekretáře.

Stanovy České biskupské konference jsou přílohou základního dokumentu.

5. Délka funkčního období členů České biskupské konference

Členy České biskupské konference jsou všichni diecézní biskupové, exarchové a jim na roveň postavení biskupové – nástupci, biskupové pomocní a ostatní titulární biskupové.

Délka funkčního období členů České biskupské konference je totožná s dobou zastávání jejich církevních úřadů.

6. Osobní údaje statutárních orgánů České biskupské konference

Předseda:	J.E. Mons. Jan Graubner	r. č. 48 08 29/426
Místopředseda:	J.E. Mons. František Lobkowicz	r. č. 48 01 05/102
Generální sekretář:	J.E. Mons. Ladislav Hučko	r. č. 48 02 16/217

čl. V.

Jiné osoby oprávněné činit právní úkony jménem církve a rozsah jejich oprávnění

Jinými osobami oprávněnými činit právní úkony jménem církve jsou: arcibiskupství a biskupství v rozsahu uvedeném v odst. 1, konference vyšších řeholních představených v rozsahu uvedeném v odst. 2 a 3.

V případě rozporu mezi návrhy osob oprávněných podávat návrhy na evidenci, změnu evidence či na zrušení evidence ohledně stejné právní osoby v církvi musí rozhodnout kompetentní církevní orgán. Do rozhodnutí takového interního církevního sporu má přednost návrh podaný Českou biskupskou konferencí. Po právní moci rozhodnutí kompetentního církevního orgánu podá bezodkladně návrh na evidenci, změnu evidence či na zrušení evidence Česká biskupská konference tak, aby byl návrh v souladu s interním církevním rozhodnutím, pokud to bude s ohledem na obsah rozhodnutí třeba. Pro Českou republiku je tedy rozhodný vždy návrh podaný Českou biskupskou konferencí.

Vymezením oprávnění jiných osob k jednání za církev není jinak dotčeno právo subjektů, za které ve smyslu čl.V. odst. 1–3 jiné osoby jednají, činit právní úkony jako samostatné právní osoby.

1. Arcibiskupství a biskupství

Jednotlivá arcibiskupství a biskupství jednají jménem Církve římskokatolické ve věcech týkajících se jejich místní církve (diecéze), navrhuji evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se právnických osob jimi zřízených nebo podléhajících jejich doзору (kán. 594). Dále jednají jménem Církve římskokatolické ve věcech změny evidence související se samotným arcibiskupstvím či biskupstvím.

Statutárním orgánem arcibiskupství a biskupství je arcibiskup, biskup, generální vikář či biskupský vikář – do funkce jsou ustavováni bez časového omezení. Biskupský vikář, není-li biskupem, je ustavován na dobu určitou.

2. Konference vyšších představených mužských řeholí v ČR

se sídlem Praha 1, Strahovské nádvoří 1/132

IČ: 00 40 34 23

Je kolektivním koordinačním orgánem mužských řeholí, to jest mužských řádů a kongregací působících na území České republiky, které jsou jejími členy.

Jedná jménem Církve římskokatolické ve věcech společných zájmů mužských řádů a kongregací se souhlasem členských organizací konference. Navrhuje evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se samotné konference, právnických osob v církvi, zřízených konferencí, řádů a kongregací, které jsou jejími členy a osob těmito řády a kongregacemi zřízených.

Statutárním orgánem je předseda a místopředseda, jejich funkční období je čtyřleté.

3. Konference vyšších představených ženských řeholí v ČR

se sídlem Praha 2, Lublaňská 44

IČ: 00 67 71 32

Je kolektivním koordinačním orgánem ženských řeholí, to jest ženských řádů a kongregací působících na území České republiky, které jsou jejími členy.

Jedná jménem Církve římskokatolické ve věcech společných zájmů ženských řádů a kongregací se souhlasem členských organizací konference a navrhuje evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se samotné konference, právnických osob v církvi, zřízených konferencí, řádů a kongregací, které jsou jejími členy a osob těmito řády a kongregacemi zřízených.

Statutárním orgánem je předsedkyně a místopředsedkyně, jejich funkční období je čtyřleté.

čl. VI. Organizační struktura církve

1. Organizační struktura církve

Organizační struktura církve se řídí Kodexem kanonického práva z roku 1983.

Katolickou církev tvoří místní církve. Místními církvemi v České republice jsou arcibiskupství a biskupství – tj. diecéze. Diecéze se dělí na farnosti (včetně kvazifarností). Dle územního členění vytvářejí místní církve dvě provincie, tj. Českou provincii a Moravskou provincii. Biskupové všech katolických diecézí v České republice jsou členy České biskupské konference.

Vedle výše uvedených organizačních složek tvoří strukturu církve svébytné společnosti zasvěceného a apoštolského života – řády a kongregace s vlastní strukturou.

Do organizační struktury církve náleží další právnické osoby se svébytnou právní subjektivitou (typový výčet je uveden v článku IX.), jejichž postavení v organizační struktuře církve je určeno kodexem.

Organizační struktura je tvořena orgány a institucemi, které kodex v kán. 115 označuje pojmem právnické osoby v církvi a dále pak již kodex užívá pouze pojem právnická osoba. V základním dokumentu jsou označovány jako právnické osoby v církvi. Všechny právnické osoby v církvi jsou právnickými osobami. Typy těchto právnických osob v církvi jsou uvedeny v čl. IX.

Církev římskokatolická, respektive její organizační složky, jsou oprávněny zřizovat další právnické osoby.

2. Začlenění církve do struktur církve mimo území České republiky

Církev římskokatolická (označovaná též jako římskokatolická církev) je katolickou církví latinského obřadu působící na území České republiky a je nedílnou součástí katolické církve (celosvětové katolické církve).

Hlavou katolické církve je papež, který je oprávněn ke svobodnému výkonu moci nad celou církví.

Katolická církev a její jednotlivé součásti spadají ve věcech církevních pod pravomoc Apoštolského stolce (též pod názvem Svatý stolec nebo Římský apoštolský stolec).

Sídlem hlavy katolické církve, Apoštolského stolce (Svatého stolce) a dalších církevních ústředních orgánů je Città del Vaticano. Svatý stolec je diplomaticky zastoupen v České republice na úrovni Apoštolské nunciatury se sídlem v Praze.

Většina řádů a kongregací má ústředí a nejvyšší představené mimo území České republiky. Řády, kongregace nebo jejich organizační složky působící v České republice v tomto případě spadají pod pravomoc nejvyššího (generálního) představeného, pokud generální stanovy neurčují jinak.

Kromě toho společnosti papežského práva spadají též pod výlučnou moc Apoštolského stolce.

Obdobná situace je i u jiných právnických osob (např. u osobních prelatur, veřejných a soukromých sdružení křesťanů apod.). Otázka pravomoci se pak řeší jejich interními stanovami a předpisy.

3. Zánik církve – naložení s likvidačním zůstatkem

Zánik Církve římskokatolické na území České republiky nepřichází v úvahu.

čl. VII.

Orgány a instituce církve – zřizování, změny a rušení právního nástupnictví, likvidační zůstatek

Pod označením orgány a instituce církve se rozumí ty právnické osoby, které byly zřízeny či jsou a budou zřizovány dle předpisů kanonického práva. Právnickými osobami v církvi nejsou právnické osoby zřízené církví podle jiných předpisů.

Právnické osoby jsou zřizovány dle obecných ustanovení kodexu (Kán. 113 a násl.) nebo dle speciální úpravy v kodexu zvlášť vyjmenovaných typů právnických osob. Kodex rozlišuje právnické osoby na sborové, tvořené skupinou osob, nesborové a právnické osoby tvořené souborem věcí (Kán. 114 § 1; Kán. 115 § 1,3).

Způsob a oprávnění ke zřizování právnických osob, k jejich změnám a jejich rušení je uveden v kodexu, popř. ve stanovách, na které kodex odkazuje.

Zřizování právnických osob před účinností Kodexu kanonického práva z r. 1983 se řídilo Kodexem kanonického práva z r. 1917, popř. kanonických předpisů předkodexové úpravy. Organizačními složkami církve jsou takto zřízené právnické osoby, pokud dosud nezanikly, včetně typů právnických osob, které platný Kodex kanonického práva z r. 1983 již zřizovat neumožňuje.

Dle kodexu všeobecně platí, že příslušný církevní představený s oprávněním ke zřízení je způsobilý vykonávat změny, zrušení i rozhodnutí o právním nástupnictví a o naložení s majetkem. Při rozhodování je vázán kodexem a stanovami.

Zanikne-li právnická osoba s likvidací, naložení s likvidačním zůstatkem se řídí kodexem a stanovami. Pokud takové ustanovení chybí, připadá likvidační zůstatek právnické osobě, která zaujímá v hierarchii bezprostředně vyšší postavení.

Dojde-li ke zrušení právnické osoby jiným způsobem než stanoví kodex, provádí se likvidace dle příslušných platných právních předpisů ČR. V tomto případě likvidační zůstatek připadá zřizovateli. Není-li přechod likvidačního zůstatku na zřizovatele možný nebo je zřizovatelem Apoštolský stolec, určí nabyvatele Česká biskupská konference.

čl. VIII.
Statutární orgány
Způsob ustavování – délka funkčního období

1. Statutární orgány

Jménem jednotlivých právnických osob jednají jejich statutární orgány.

Označení názvu statutárních orgánů právnických osob je uvedeno u jednotlivých typů právnických osob (viz čl. IX.).

Označení názvu vyplývá buď přímo z ustanovení kodexu nebo ze stanov či zřizovacích listin, jako je tomu u těch právnických osob, kde kodex přímo neurčuje název statutárního orgánu (např. řády a kongregace, charitativní organizace, sdružení apod.).

Členové statutárních orgánů jsou ustavováni do funkce jmenováním nebo volbou, popř. schválením, a to podle kodexu nebo podle statutu příslušné právnické osoby. Tytéž prameny určují i osoby oprávněné ustavovat a odvolávat statutární zástupce. Obvykle je jmenuje člena statutárního orgánu do funkce příslušný církevní představený, který je oprávněn ke zřizování dané právnické osoby nebo pod jehož pravomoc tato osoba spadá.

Délka funkčního období členů statutárních orgánů je u jednotlivých typů právnických osob různá dle toho, jak to určuje kodex nebo stanovy, zřizovací listina nebo jmenovací dekret. Pro ukončení funkce platí ustanovení kodexu a stanov.

Statutární orgán se podepisuje tak, že k tištěnému nebo napsanému názvu právnické osoby připojí svůj podpis s vyznačením funkce.

V oblasti majetkové správy jedná statutární orgán právnické osoby podřízené diecéznímu biskupovi nebo právnické osoby, která nemá stanovami určeného představeného, zcela samostatně pouze v rozsahu řádné správy ve smyslu kán. 1281. V rozsahu mimořádné správy jedná za právnickou osobu platně pouze s písemným souhlasem představeného k danému právnímu úkonu (představeného podle stanov právnické osoby, je-li stanovami určen, jinak diecézního biskupa), (Kán. 1281, 1291). Řádnou správou je jednání za právnickou

osobu v právním vztahu, který je vymezen právní normou partikulárního práva, tj. normou vydanou každým biskupstvím samostatně.

K pronájmu movitých věcí přesahujících hodnotu 20 000 Kč, nemovitostí, bytových a nebytových prostor na dobu delší než jeden rok je k platnosti jednání nutný písemný souhlas představeného diecézního biskupa. Souhlas potřebuje statutární orgán právnické osoby podřízený diecéznímu biskupovi nebo právnická osoba, která nemá stanovami určeného představeného. Nájemní smlouvu může statutární orgán uzavřít platně jen v písemné formě.

Diecézní biskup jedná v oblasti majetkové správy jako statutární orgán (správce) diecéze. Vydává písemný souhlas k jednání za právnické osoby podřízené diecéznímu biskupovi nebo k jednání právnické osoby, která nemá stanovami určeného představeného (dále jen jednání diecézního biskupa v oblasti majetkové správy), zcela samostatně, jde-li o řádnou správu diecézního biskupa ve smyslu kán. 1292.

Mimořádnou správou diecézního biskupa ve smyslu kán. 1292 je dispoziční úkon s kostelem, farní budovou nebo jinou nemovitostí určenou pro církevní aktivity bez ohledu na hodnotu; dále jakékoli majetkoprávní úkony v hodnotě od 10 000 000 Kč do 40 000 000 Kč. V rozsahu mimořádné správy jedná diecézní biskup platně pouze s písemným souhlasem své ekonomické rady a sboru konzultorů. V oblasti majetkové správy, v právním vztahu, jehož předmětem je hodnota vyšší než částka 40 000 000 Kč, jedná diecézní biskup legitimně jen s písemným souhlasem Apoštolského stolce.

2. Jiné orgány oprávněné k jednání

Kodex, popř. stanovy, vymezují, zda a v jakém rozsahu mohou právnickou osobu zastupovat i jiné osoby. Za právnické osoby, kromě výše uvedených případů, jednají v rozsahu vymezeném v čl. IV. a v čl. V. i tam uvedené osoby.

čl. IX.

Typy právnických osob v evidenci Ministerstvem kultury ČR

Typy právnických osob, statutárních orgánů, nástupnictví a nakládání s likvidačním zůstatkem upravuje kodex, jak stojí v čl. VII.

V následujících bodech 1 až 16 je uveden výčet jednotlivých typů právnických osob v církvi s orientačním odkazem na ustanovení Kodexu kanonického práva z r. 1983, popř. Kodexu kanonického práva z r. 1917 (CIC 1917).

Dále je zpracován stručný přehled o zřizovateli a statutárním orgánu (nikoli však konečný výčet). V podrobnostech se odkazuje na předpisy kanonického práva, které jsou pro řešení problematiky rozhodující a na příslušné stanovy.

Právnické osoby jsou zřizovány za účelem naplnění poslání církve (Kán. 114 §2). Pokud kodex přímo neurčuje druh právnické osoby, je na rozhodnutí zřizovatele, zda-li bude právnická osoba zřízena jako sborová či soubor věcí.

Jsou-li uváděny jako zřizovatelé řády a kongregace, míní se tím i jejich organizační složky s právní subjektivitou, jestliže to jejich stanovy nevyklučují.

Jednotlivými typy právnických osob v církvi jsou zejména následující:

1. *Biskupská konference*

Zřizuje, mění a ruší je papež.

Statutárním orgánem je předseda, místopředseda a generální sekretář.

Kán. 447 a násl.; Kán. 449 § 2.

2. *Církevní provincie*

Zřizuje, mění a ruší je papež.

Statutárním orgánem je metropolita.

Kán. 431 a násl.; Kán. 432 § 2.

3. Místní církve (diecéze) – arcibiskupství a biskupství

Místní církve se označují jako arcibiskupství a biskupství.

Zřizuje, mění a ruší je papež.

Statutárním orgánem je arcibiskup nebo biskup, generální vikář, biskupský vikář nebo administrátor diecéze.

Kán. 368 a násl.; Kán. 373.

Na území České republiky jsou zřízena tato arcibiskupství a biskupství:

Arcibiskupství pražské

se sídlem v Praze

Založeno v roce 973 jako biskupství, v roce 1344 povýšeno na arcibiskupství.

Biskupství plzeňské

se sídlem v Plzni

Založeno v roce 1993.

Biskupství litoměřické

se sídlem v Litoměřicích

Založeno v roce 1655.

Biskupství královéhradecké

se sídlem v Hradci Králové

Založeno v roce 1664.

Biskupství českobudějovické

se sídlem v Českých Budějovicích

Založeno v roce 1785.

Arcibiskupství olomoucké

se sídlem v Olomouci

Založeno v roce 869 jako biskupství, v roce 1777 povýšeno na arcibiskupství.

Biskupství brněnské

se sídlem v Brně

Založeno v roce 1777.

Biskupství ostravsko-opavské

se sídlem v Ostravě

Založeno v roce 1996.

4. Kapituly katedrální a kolegiální

Zřizuje, mění a ruší je: **a)** Apoštolský stolec (katedrální); **b)** diecézní biskup (kolegiální).

Statutární orgán je označen ve stanovách, obvykle prelát.

Kán. 503 a násl.; Kán. 504.

5. Farnosti a kvazifarnosti (duchovní správy)

Zřizuje, mění a ruší je diecézní biskup.

Statutárním orgánem farnosti je farář nebo administrátor farnosti.

Statutárním orgánem kvazifarnosti je rektor (duchovní správce).

Kán. 515 a násl.; Kán. 515 § 3; Kán. 516 § 1.

6. Osobní prelatury

Zřizuje, mění a ruší je Apoštolský stolec.

Statutární orgán je označen ve stanovách.

Kán. 294 a násl.

7. Semináře

Zřizuje, mění a ruší je biskup (diecézní seminář), společně biskupové více diecézí (mezidiecézní seminář) nebo Česká biskupská konference (seminář pro celé území ČR).

Statutárním orgánem je rektor semináře, popř. i vicerektor.

Kán. 232 a násl.; Kán. 238 § 1.

8. Církevní charitativní organizace

Diecézní, oblastní, městské a farní charity, domovy duchovních a řeholnic, sdružení charit apod. jsou označovány jako církevní charitativní organizace.

Charitativní organizace na území diecézí zřizují, mění a ruší diecézní biskupové.

12. *Samostatné zbožné nadace (fondy)*

Soubory věcí určené k činnosti v oblasti zbožnosti, apoštolátu nebo dobročinnosti jako samostatné zbožné nadace (fondy) zakládá a přijímá příslušný církevní představený – ordinář. Právníkou osobou se stávají přijetím – dovozením.

Statutární orgán je různě označen – jedna či více osob nebo sbor.
Kán. 115 § 3; Kán. 1303 § 1/ 1; Kán. 1304; Kán. 134.

Fondy (jiné samostatné nadace) zřizují, mění a ruší jednotliví ordináři samostatně nebo více ordinářů společně.

Statutární orgán je různě označen – jedna či více osob nebo sbor.
Kán. 115 § 3; Kán. 1274; Kán. 1275.

13. *Společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života (označované též souhrnným pojmem řády a kongregace)*

(Kodex – kniha II. část 3, odd. 1,2)

Společnosti zasvěceného života

(tj. řeholní společnosti a sekulární instituty)

Jsou to církevní právníké osoby zřízené za účelem trvalého způsobu života věřících, kteří sliby či jinými posvátnými závazky v těchto společnostech přijímají život dle evangelijních rad za účelem naplnění cíle a ducha této společnosti a napomáhají tím poselství spásy (Kán. 573 a násl.).

Společnostmi zasvěceného života jsou řády, kongregace a další instituce, které zřizuje nebo schvaluje papež (společnosti papežského práva – kán. 589). Pro území své diecéze může zřídit nebo schválit společnost zasvěceného života po projednání s Apoštolským stolcem diecézní biskup (společnosti diecézního práva – kán. 589).

V církvi je množství společností zasvěceného života, které se dále rozlišují podle své povahy a cílů především na společnosti kontemplativní (Kán. 674) a společnosti věnující se apoštolátu (Kán. 675).

Charitativní organizace s celonárodní působností zřizuje, mění a ruší Česká biskupská konference (např. domovy duchovních a řeholnic, Sdružení Česká katolická charita).

Statutárním orgánem charit a domovů je ředitel nebo ředitel a prezident, popř. jinak ve stanovách označená osoba.

Statutárním orgánem Sdružení České katolické charity je generální sekretář a prezident.

9. *Církevní zdravotnická a sociální zařízení*

Zřizuje (organizačně zajišťuje jejich zařazení do soustavy zdravotnických zařízení), mění a ruší je diecézní biskup nebo představitelé řádů a kongregací.

Statutárním orgánem je ředitel nebo jinak ve stanovách označená osoba.

10. *Veřejná sdružení křesťanů a konfederace veřejných sdružení*

Zřizuje, mění a ruší je Apoštolský stolec (celocírkevní a mezinárodní); Česká biskupská konference (sdružení národní); diecézní biskup (sdružení diecézní). Mohou to být i jiné osoby k tomu pověřené, např. členové řeholních společenství (ostatní sdružení).

Statutární orgán je různě označen ve stanovách.

Kán. 312; Kán. 131.

11. *Soukromá sdružení křesťanů*

Zakládají je sami křesťané, právní subjektivitu spolu se schválením stanov jim uděluje příslušný církevní hodnostář. Subjektivitu jsou oprávněny udělit stejné subjekty, které jsou oprávněny zakládat veřejná sdružení.

O změnách rozhoduje sdružení, k platnosti je třeba schválení příslušného církevního hodnostáře; zrušit sdružení mohou kromě příslušného církevního hodnostáře i samotní členové. Nakládání s likvidačním zůstatkem se řídí stanovami.

Statutární orgán je různě označen ve stanovách.

Kán. 116 § 2; Kán. 322; Kán. 312.

Společnosti zasvěceného života a jejich organizační složky jsou označovány různými názvy, např. řád, kongregace, klášter, opatství, institut, dům, konvent, kanonie, delegatura, provincie, řeholní dům, společnost, komunita atd.

Společnosti, provincie a domy jsou právníckými osobami, pokud to stanoví nevylučují nebo neomezují (Kán. 643, Kán. 613, Kán. 615, Kán. 637).

Organizační složky společností zasvěceného života ustavují a ruší příslušní řádoví představení téže společnosti a rozhodují též o naložení s majetkem podle vlastních stanov (Kán. 585); pokud kodex nestanoví jinak, např. rozhodnutí o zrušení posledního domu přísluší Apoštolskému stolci (Kán. 616 § 2,4).

Schvalování nových způsobů zasvěceného života je vyhrazeno Apoštolskému stolci (Kán. 605), který rozhoduje též o vytvoření federací a konfederací společností (Kán. 582), o zrušení společností a o naložení s jejich majetkem (Kán. 584).

Statutárním orgánem je představený – název statutárního orgánu se řídí stanovami (např. opat, abatyše apod.).

Společnosti apoštolského života

Společnosti apoštolského života jsou právnícké osoby zřízené za účelem naplnění apoštolátního cíle; členové neskládají řeholní sliby, mohou evangelijní rady přijímat jako závazek. Ve stanovách pro společnosti apoštolského života platí podobná ustanovení jako pro společnosti zasvěceného života.

Kán. 731; Kán. 732; Kán. 741.

14. *Konference vyšších řeholních představených*

Sdružení vyšších představených řádů a kongregací zřizuje, mění a ruší Apoštolský stolec.

Statutárním orgánem je předseda, předsedkyně, místopředseda a místopředsedkyně.

Kán. 708; Kán. 709.

15. *Církevní právnické osoby neupravené v CIC 1983*

Jsou to dosud existující právnické osoby tvořené soubory věcí zřízenými dle kanonického práva platného před účinností CIC 1983 a jejichž zřizování již CIC 1983 neupravuje.

Tyto subjekty se označují jako tzv. historické církevní právnické osoby.

Právní úprava těchto právnických osob je uvedena v CIC 1917 s tím, že tento kodex z r. 1917 respektuje a upravuje právnické osoby v církvi zřízené a trvající i z dob předkodexové úpravy.

Typy těchto tzv. historických církevních právnických osob jsou: **kostely, alumnáty, obročí (beneficia), záduší, fondy, nadace a jiné církevní ústavy** (vyjma zbožných nadací – kán. 1544 – CIC 1917).

Zanikají po uplynutí lhůty (100 let nevyvíjí určenou činnost) nebo rozhodnutím příslušného církevního hodnostáře, pod jejichž jurisdikci spadají.

Statutárním orgánem je osoba určená příslušným církevním hodnostářem – biskupem – většinou farář či administrátor farnosti, na jejímž území má tato církevní právnická osoba sídlo.

Kán. 99, 1409, 1489, 1495 §2 – CIC 1917.

Mezi výše uvedené tzv. „historické“ církevní právnické osoby nejsou zařazovány ty právnické osoby, které byly sice zřízené před účinností CIC 1983, ale které CIC 1983 jako typy právnických osob nadále upravuje.

16. *Církevní školy*

a) Podle ust. § 15a odst. 2 zákona č. 3/2002 Sb., ve znění zákona č. 495/2005 Sb., církevní školy různého druhu, předškolní zařízení, různé typy školních zařízení a vzdělávacích institutů zřizuje jako školní právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů v souladu s kanonickým právem ve smyslu ust. § 8 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb. diecézní biskup nebo představitelé řádů a kongregací, popř. biskupská konference nebo konference vyšších řeholních představených. Organizačně zajišťují jejich zařazení do vzdělávací soustavy škol a školních zařízení. Každý z těchto zřizovatelů je také mění a ruší. Zřizovateli rovněž přísluší při jejich zru-

šení s likvidací, aby v rozhodnutí určil jinou školu, předškolní či školní zařízení, vzdělávací institut, nebo jinou právnickou osobu zřízenou církví k přijetí likvidačního zůstatku.

b) Církev přijímá v platném znění postup uvedený v části a) tohoto bodu 16., tj. zřizování škol jako školních právnických osob ve smyslu zákona č. 561/2004 Sb., do tohoto základního dokumentu, s výhradou současného platného znění zákona č. 3/2002 Sb., ve znění zákona č. 495/2005 Sb. Odkazuje na ústavní a bezprostředně aplikovatelnou normu – čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který církvi zaručuje zřizování řeholních a jiných církevních institucí nezávisle na státních orgánech. Dále odkazuje na nález Ústavního soudu č. 4/2003 Sb. Z něho ve smyslu čl. 83 a čl. 89 odst. 2 Ústavy vyplývá, že čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nelze vykládat restriktivně. Působení církve, včetně zřizování církevních právnických osob, nelze omezovat pouze na vyznávání a prezentaci víry, nýbrž do těchto aktivit patří i oblast školství.

čl. X.

Práva a povinnosti osob hlásících se k církvi Jmenování a odvolávání duchovních

1. Práva a povinnosti

Práva a povinnosti osob hlásících se k Církvi římskokatolické jsou stanovena a upravena v kodexu (Kán. 208–223).

Příslušné osoby, splňují-li podmínky stanovené kodexem, mají právo obdržet od pastýřů církve pomoc po duchovní stránce spojenou hlavně s Božím slovem a svátostmi.

2. Duchovní

Kodex nezná pojem duchovní v úzkém slova smyslu. Pro účely základního dokumentu se za duchovní považují:

Biskupové a arcibiskupové

Do jejich úřadů je jmenuje papež jako nejvyšší představitel katolické církve.

Uvolnění úřadu diecézního biskupa nastává jeho smrtí, papežovým přijetím zřeknutí se úřadu, přeložením nebo zbavením úřadu.

Po uvolnění úřadu diecézního biskupa se stává diecézním biskupem biskup – nástupce, byl-li dříve jmenován biskupem a ujme-li se zákonně vedení diecéze.

Představení společností zasvěceného života a další, např. představení kapitul

Představení jsou voleni nebo jmenováni dle vlastních stanov.

Ukončení zastávání jejich úřadu se řídí především stanovami.

Ostatní duchovní osoby v diecézích jmenují do jejich funkcí a uzavírají s nimi pracovní (služební) poměr představení místních církví. Ti je i odvolávají a pracovní poměr s nimi ruší.

Kněží

(faráři, administrátoři)

Do úřadu (farnosti) je ustanovuje jmenováním diecézní biskup. Je-li místo diecézního biskupa uvolněno nebo je-li mu z nějakých důvodů zabráněno ve výkonu úřadu, ustanovuje faráře do úřadu administrátor diecéze nebo jiná osoba pověřená řízením biskupství.

Úřadu a duchovního stavu kněz pozbývá, přijme-li biskup zřeknutí se úřadu, je-li přeložen nebo zbaven úřadu rozhodnutím biskupa či představeného (v případě člena řeholní společnosti). Úřad je mu odebrán i uplynutím doby, na kterou byl ustanoven; je také uvolněn smrtí kněze.

Pro ustanovení kněze do jiného úřadu (kaplan, rektor kostela) platí podobná pravidla.

Jáhni

Do jejich funkcí je jmenuje a odvolává diecézní biskup, popř. administrátor nebo jiná osoba, která je pověřena vedením biskupství; jinak platí obdobně totéž co u kněze.

Ostatní osoby vykonávající duchovní služby

Vyžaduje-li to potřeba církve, mohou být další vhodné osoby po náležité přípravě pověřeny diecézním biskupem k výkonu vymezené duchovní služby v církvi.. Jejich činnost může být schválena na dobu neurčitou nebo určitou. Mezi tyto osoby patří např. pastorační asistenti, lektoři, akolyté, katecheti a další. Jsou z výkonu služby odvoláváni diecézním biskupem nebo jinou k tomu pověřenou osobou.

čl. XI. Zásady hospodaření církve

1. Zásady hospodaření a nakládání s majetkem

Každá právnická osoba hospodaří se svými příjmy a majetkem samostatně.

Nakládat s majetkem je oprávněn jen statutární zástupce právnické osoby v souladu s omezeními, která stanoví kodex, usnesení České biskupské konference, diecézní biskupové a statuty jednotlivých právnických osob.

Kodex a statuty jednotlivých právnických osob upravují způsob a postup, jak se naloží s majetkovými právy a závazky právnických osob v církvi, které se ruší, slučují nebo dělí.

2. Způsob získávání finančních prostředků

Církev získává finanční prostředky pro svou činnost od státu a z dalších diversifikovaných zdrojů, které se liší podle druhu právnické osoby – té, jež získává zdroje. Církev je podle platných předpisů oprávněna využívat všech příjmů, přičemž jde zejména o příjmy uvedené v § 27 odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb.

3. Vymezení předmětu podnikání a jiné výdělečné činnosti

Jedním, avšak pouze doplňkovým zdrojem příjmů, je podnikání a jiná výdělečná činnost (dále jen podnikání) prováděná v souladu s planými předpisy ČR.

Jednotlivé právnické osoby se rozhodují pro podnikání dle místních potřeb a možností.

Právnické osoby v církvi jsou oprávněny podnikat přímo nebo nepřímo:

a) Pokud podnikají přímo, vykonávají podnikatelskou činnost samostatně a na vlastní odpovědnost.

b) Pokud podnikají nepřímo, děje se tak prostřednictvím jiného subjektu, který založí právnické osoby nebo ve kterém budou mít kapitálovou či jinou účast na podnikání.

V těchto případech je jejich odpovědnost stanovena příslušnými právními předpisy.

Pro podnikání platí tato vymezení:

Právnické osoby jsou oprávněny podnikat a vykonávat jinou výdělečnou činnost ve všech oborech, ve kterých jsou oprávněny podnikat ostatní soukromé právní subjekty, a to na základě živnostenských oprávnění nebo jiných oprávnění dle zvláštních právních předpisů.

Právnické osoby jsou oprávněny vykonávat zejména sociální a zdravotnické služby, školskou, výchovnou a jinou obdobnou práci, příp. zemědělskou činnost; aktivitu v oblasti lesního hospodaření a další činnosti uvedené v přílohách č. 1–3 živnostenského zákona č. 455/1991 Sb. v platném znění a vládního nařízení č. 140/2000 Sb. v platném znění.

čl. XII. Schvalování základního dokumentu a jeho změn

Text základního dokumentu a jeho změny schvaluje Česká biskupská konference.

Změny dokumentů, které tvoří přílohu tohoto základního dokumentu, schvaluje Apoštolský stolec (Sedes Apostolica) v Římě.

Praha 28. září 2006

✠ Mons. Jan Graubner
předseda České biskupské konference

Přílohy:

Katechismus katolické církve

Kodex kanonického práva z roku 1983

Kodex kanonického práva z roku 1917 (v rozsahu týkajícím se úpravy právnických osob – čl. IX. bod 16)

Stanovy České biskupské konference

7. ROZHODNUTÍ PŘEDSEDY ČBK K PLATNOSTI „SVATEBNÍCH OBŘADŮ“

Tímto rozhodnutím stanovuji, že **ke dni 2. prosince 2007 (1. neděle adventní 2007) končí platnost dosavadních vydání Svatebních obřadů**. Od tohoto data je jediným platným textem toto nové vydání Svatebních obřadů z roku 2007 (schváleno dne 27. dubna 2007 pod č.j. 241/2007)

V Praze dne 3. července 2007, o svátku svatého apoštola Tomáše
Č.j.: 362/2007

✠ Mons. Jan Graubner
předseda ČBK

